

Lemvig Kommune

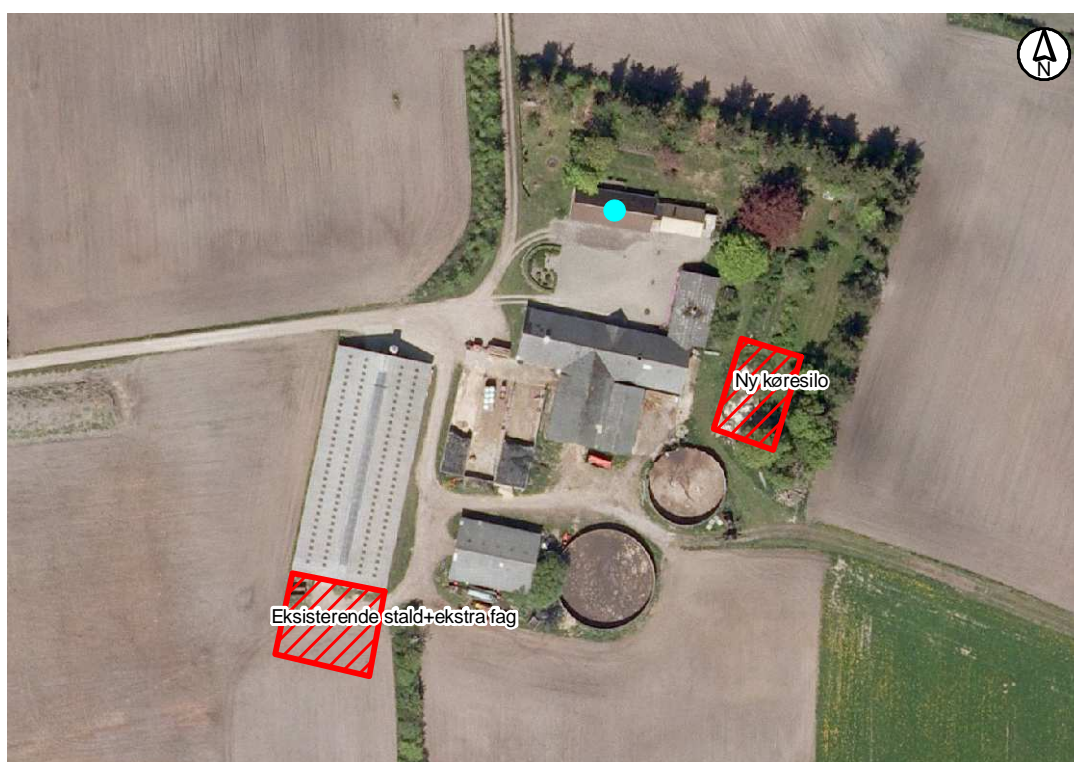
Natur og Miljøafdelingen

Rådhusgade 2

7620 Lemvig

Tillæg til § 11 - miljøgodkendelse af

Kirkegård

Ringkøbingvej 165

7660 Bækmarksbro

Indholdsfortegnelse

DATABLAD.....	4
1. RESUMÉ OG SAMLET VURDERING	5
1.1. BESKRIVELSE AF PROJEKTET.....	7
1.2. AFGØRELSE.....	7
1.3. IKKE TEKNISK RESUMÉ.....	8
1.4. VILKÅR FOR GODKENDELSEN	9
1.5. VILKÅR.....	9
1.5.1. GENERELT	9
1.5.2. PRODUKTION	9
1.5.3. AREALANVENDELSE	10
1.5.4. ANDRE VILKÅR	10
1.6. OFFENTLIGHED.....	11
1.7. KLAGERET.....	12
2. GENERELLE FORHOLD	14
2.1. BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET.....	14
2.2. MEDDELELSESPLIKT - ANLÆG, AREALER, EJERFORHOLD	14
2.3. GYLDIGHED.....	14
2.4. RETSBESKYTTELSE.....	14
2.5. REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN.....	15
3. HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	17
3.1. BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER, FREDNINGER MV.	17
4. HUSDYRHOLD, STALDANLÆG OG DRIFT.....	18
4.1. HUSDYRHOLD OG STALDINDRETNING	18
4.2. ENSILAGE.....	19
4.3. ENERGI- OG VANDFORBRUG	21
4.4. SPILDEVAND HERUNDER REGNVAND.....	21
5. GØDNINGSPRODUKTION OG -HÅNDBLING.....	22
5.1. GØDNINGSTYPER OG MÆNGDER	22
5.2. FLYDENDE HUSDYRGØDNING	23
5.3. FASTGØDNING INKL. DYBSTRØELSE	24
6. FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	25
6.1. AMMONIAK OG NATUR.....	25
6.1.1. §7 OMRÅDER.....	25
6.1.2. § 3 OMRÅDER	26
6.1.3. HABITATVURDERING.....	27
6.2. LUGT	28
7. PÅVIRKNING FRA AREALERNE.....	29
7.1. AREALOVERSIGT	29
7.2. UDSPREDNINGSAREALERNE.....	30
7.3. KVÆLSTOF TIL GRUNDEVAND	33
7.4. HABITATVURDERING.....	33
7.4.1. SCREENING.....	35
8. PÅVIRKNING AF ARTER MED SÆRLIGT STRENGE BESKYTTELSESKRAV (BILAG IV-ARTER)	39
9. HUSDYRBRUGETS OPHØR	44
10. INDKOMNE HØRINGSSVAR	45

11. LITTERATUR.....	46
12. OVERSIGT OVER FIGURER OG TABELLER.....	47
BILAG.....	48
BILAG 1	49
BILAG 2	50
BILAG 3	53
BILAG 4	56
BILAG 5	59
BILAG 6	63
BILAG 7	64

Datablad

Ansøger	Svend Hansen, Ringkøbingvej 165, 7660 Bækmarksbro Tlf.: 40151528
Bedriftens adresse	Ringkøbingvej 165, 7660 Bækmarksbro
Husdyrbrugets navn	Kirkegård
Matrikelnummer	Bækmark Hgd., Flynder, 13a, 13q
Virksomhedens art	Malkekøer
Ejer	Svend Hansen
CVR-nummer	28419546
CHR-nummer	58261
Kontaktperson	Svend Hansen
Tilsynsmyndighed	Lemvig Kommune

1. Resumé og samlet vurdering

Denne miljøgodkendelse er opdelt i to hovedafsnit. Første del udgøres af selve godkendelsen med de vilkår, Lemvig Kommune stiller vedrørende indretning og drift af virksomheden.

Anden del er den miljøtekniske beskrivelse og vurdering. Her er ejendommen og arealerne beskrevet nærmere, og der er redegjort for den påvirkning, virksomheden forventes at have på omgivelserne.

Tillægsgodkendelsen behandler kun nye anlæg, da der er ikke er nye udsprængningsarealer. Dog vil alle udsprængningsarealerne indgå i Natura 2000 vurderingen.

Godkendelsen med vilkår

1.1. Beskrivelse af projektet

Ansøgning om tillæg til miljøgodkendelse.

Svend Hansen ønsker 8 ekstra køer med opdræt i eksisterende stalde på sin ejendom Kirkegård beliggende Ringkøbingvej 165. På den måde hæves dyreholdet fra 212,28 DE til 226,33 DE. Derudover ønskes der opført 600 m² nye køresiloer øst for de gamle staldbygninger, samt mulighed for at udsprinkle vandet fra begge ensilagepladser. I forbindelse med miljøgodkendelsen i 2008 blev der bygget et ekstra fag (ca. 5 meter) til løsdriftsstalden til strøhalm, som ønskes lovliggjort.

Spaltegulvet i den tidligere kviestald ønskes støbt om til fast gulv så bygningen evt. kan bruges til værksted.

Som et frivilligt tiltag ønsker Svend Hansen, mulighed for at overdække den ene gyllebeholder, men dette skal ikke med i vilkårene for tillægsgodkendelsen, og indgår dermed ikke i beregningerne for ammoniakemission.

1.2. Afgørelse

Lemvig Kommune godkender hermed udvidelse til 8 ekstra malkekøer med opdræt, samt nye køresiloer med udsprinkling af ensilagesaft. Derudover lovliggøres det ekstra fag på løsdriftsstalden til strøhalm.

Overdækning af gyllebeholder har positiv effekt for sine omgivelser, og kan ligeledes godkendes. Dette er et frivilligt tiltag, og er derfor ikke med i vilkårene og emissionsberegningerne for godkendelsen.

Miljøgodkendelsen er givet på vilkår, der har til hensigt at beskytte den omgivende natur og miljø.

Lemvig Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen det, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige påvirkninger af miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

På Lemvig Kommunes vegne den 03-08-2011

Kristina B. Pedersen
miljømedarbejder

1.3. Ikke teknisk resumé

Resultaterne af de væsentligste miljøpåvirkninger kan ses herunder.

Ammoniak

Anlægget er ikke beliggende i bufferzone til §7 beskyttet natur. Der er en merdeposition på under 0,005 kg N/ha/år til nærmeste naturpunkt som følge af udvidelsen, og totaldepositionen til naturpunktet er på 0,1 kg N (ansøgers andel + andre kilders andel). På baggrund af emissionsberegningerne til § 7 området, vurderer Lemvig kommune at husdyrbruget ikke påvirker området væsentligt, og at projektet dermed ikke vil have negativ indflydelse på det beskyttede område.

Nitratudvaskning og overfladevand

Samlet set vurderes det, at det ansøgte hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter vil give anledning til væsentlig miljøpåvirkning af overfladevand i Natura 2000 område nr. 65 herunder habitatområde nr. 58 og EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 38.

Derudover er der taget højde for at arealerne ligger i nitratklasse 3 ved at reducere dyretrykket med 50 % fra 2,3 DE/ha til 1,15 DE/ha. Ved brug af ekstra efterafgrøder tilbageholdes mere kvælstof, og der kan anvendes et dyretryk på 2,3 med samme udvaskningsmængde, som hvis dyretrykket blev reduceret med 50 %.

Lemvig kommune vurderer med baggrund ovenstående screening, at der ved overholdelse af det generelle beskyttelsesniveau, at der fortsat kan sikres og genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som habitatområdet og fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for. Der er derfor ikke behov for at lave en konsekvensvurdering og stille skærpede vilkår.

Nitratudvaskning og grundvand

Der er ikke udspretningsarealer i nitratfølsomme områder. Lemvig kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at beskytte grundvandet.

Fosfor

77,49 ha ud af de 80,00 ha ligger i fosforklasse 0 og fosforkravet er i øvrigt overholdt. Fosforoverskuddet er desuden faldet med 0,7 kg/ha/år med ansøgt drift.

Fosfortallene er faldet siden 1998 og ligger for størstedelen af arealerne på 3-5, hvilket er passende til opretholdelse af optimal plantevækst. Da ingen af de pågældende arealer specielt skrånende ned mod vandområder og der er 2 meters dyrkningsfrie bræmmer omkring de større vandløb, er risikoen for overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til Natura 2000 området ikke væsentlig. Da der desuden er tale om hovedsageligt sandjorde er kun en mindre del af arealerne drænet, og fosfortabet til vandmiljøet via dræn er derfor relativt lille.

Lemvig kommune vurderer derfor, at der ved overholdelse af generelle beskyttelsesniveau ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag og der er derfor ikke behov for at stille skærpede vilkår.

BAT

Der er beregnet et niveau for maksimal ammoniakemission ud fra Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår. Ejendommen lever op til dette niveau pga. præfabrikerede, drænet gulve samt montering af skrabere.

1.4. Vilkår for godkendelsen

Godkendelsen indeholder en række konkrete vilkår for virksomhedens drift, indretning og kontrol. Vilkårene skal medvirke til at sikre

- at indretning og drift af husdyrbruget og arealerne sker i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet samt den miljøtekniske beskrivelse og vurdering
- at yderligere miljøkrav, fastsat på grundlag af kommunens vurdering af ansøgningen, overholdes
- at risikoen for, at der forekommer forurening eller gener ud over de forventede ifølge miljøvurderingen, minimeres.

Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet, den vedlagte miljøtekniske beskrivelse og vurdering, samt godkendelsens vilkår.

Der gøres opmærksom på, at de valgte virkemidler og miljøteknologi skal være etableret og i brug senest når udvidelsen af dyreholdet påbegyndes.

Vilkårene i den oprindelige godkendelse er stadig gældende og suppleres med vilkårene fra denne tillægsgodkendelse.

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår:

1.5. Vilkår

1.5.1. Generelt

1. Godkendelsen bortfalder, hvis godkendelsen ikke er udnyttet senest 2 år efter denne er meddelt.

1.5.2. Produktion

2. Produktionens omfang

Godkendelsen omfatter en årlig produktion bestående af 123 stk. køer, 21 stk. opdræt 6-10,5 mdr., 55 stk. opdræt 10,5-22 mdr., 29 stk. opdræt 22-26 mdr., 29 stk. småkalve 0-6 mdr., og 67 stk. tyrekalve 40-55 kg alle stor race. Det giver i alt et dyrehold på 226,33 DE.

Produktionen må på intet tidspunkt overstige de begrænsninger, der følger af anden lovgivning.

3. Ensilage

De to nye køresiloer skal bygges efter Landbrugets byggeblad nr. 103.09-02.

Desuden skal udsprinklingsanlægget til udsprinkling af overfladevand/ensilagesaft fra begge køresiloanlæg etableres efter retningslinjerne i Landbrugets byggeblad nr. 103.09-05.

Opsamlingsbrønden og bufferkapaciteten skal rengøres for eventuelle gødningsrester inden de tages i brug.

4. Møddingsplads

Der skal etableres en ny opsamlingsbrønd til opsamling af møddingssaft fra møddingspladsen. Afløb og opsamlingsbrønd skal udføres efter Husdyrgødningsbekendtgørelsens forskrifter.

5. Ved uheld

Hvis der sker uheld med et væsentligt udslip, skal Lemvig Kommune straks kontaktes telefonisk. Er der behov for øjeblikkelig indsats, ringes 112. I øvrigt henvises til beredskabsplanen i godkendelsen fra 2008.

1.5.3. Arealanvendelse

- 6.** Maksimal tilladt tilførsel af husdyrgødning på udbringningsarealerne er 2,3 DE/ha.

7. Nitratudvaskning – sædskifte

Reglerne for 2,3 DE/ha skal følges ved at anvende K12 sædskifte, som har et udvaskningsindeks på minimum 80.

8. Nitratudvaskning - efterafgrøder

Der skal samlet etableres 16 procentpoint ekstra efterafgrøder udover det af Plantedirektoratet til en hver tid gældende lovpligtige krav. Dette svarer til et krav om minimum 86 % roer, græs eller græsefterafgrøder.

9. Fosforoverskud

Husdyrbrugets udspretningsareal må maksimalt tilføres 2835,6 kg P/år, svarende til 35,4 kg P/ha/år eller et fosforoverskud på 803,6 kg P/år, svarende til 10,0 P/ha/år.

Vilkåret gælder fosfor tilført med organisk gødning, som husdyrgødning.

1.5.4. Andre vilkår

10. Ophør af drift

Ved ophør af driften, skal husdyrbruget foretage oprydning i et sådan omfang, at forureningsfare undgås. Herunder skal gylletanke, gyllekølingsanlæg og lignende tømmes. Lemvig Kommune skal kontaktes med henblik på at aftale, hvilke foranstaltninger, der skal til for at fjerne forurenende kilder, herunder bygninger, silo- eller tankanlæg.

- 11.** I den tidligere kviestald som bliver lavet om til garage/værksted, ved at spaltegulvet bliver erstattet med fast gulv, må der ikke være afløb til miljøet.

1.6. Offentlighed

Partshøring

Udkast til Miljøgodkendelse har været sendt i 3 ugers høring. Følgende har modtaget udkastet:

- EJER: Svend Hansen, Ringkøbingvej 165, 7660 Bækmarksbro
- KONSULENT: Pernille Mia Madsen, Heden & Fjorden
- NABOER:
  - Christen Nygaard Christiansen, Røjpgårdvej 12, 7660 Bækmarksbro
  - Anne Heil Nyholm, Røjpgårdvej 8, 7660 Bækmarksbro
  - Lars og Janni Lykkebjerg Sørensen, Ringkøbingvej 167, 7660 Bækmarksbro
- Danmarks Naturfredningsforening, Lemvig: Jens Johan Brogaard, br@lemvig-gym.dk

Offentliggørelse

Miljøgodkendelsen offentliggøres ved annoncering i Lokalavisen i Lemvig den 9. august 2011. Følgende har fået meddelelse om udarbejdelse af godkendelsen:

- EJER: Svend Hansen, Ringkøbingvej 165, 7660 Bækmarksbro
- KONSULENT: Pernille Mia Madsen, Heden & Fjorden

Høringspart	E-mail
Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Sundhedsstyrelsen, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg..	midt@sst.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.	dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Jens Johan Brogaard, Torsvej 111, 7620 Lemvig.	BR@lemvig-gym.dk
Dansk Ornitologisk Forening – Vestjylland.	lemvig@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.	natur@dof.dk
Friluftsrådet, v. Anni Juhl Jørgensen .	ajj-7600@webspeed.dk
Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV.	fr@friluftsradet.dk
Fødevareregion Vest, Sønderskovvej 5, 8520 Lystrup	vn-veterinaer.aarhus@fvst.dk; jobu@fvst.dk
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd Reventlowsgade 14, 1651 København V	ae@aeraadet.dk
Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, att. Signe Normand, Aarhus University, Ny	dbfoestjylland@gmail.com.

Munkegade 114, DK-8000 Aarhus C	
Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten.	post@sportsfiskerforbundet.dk
Danmarks Sportsfiskerforbunds Miljøkoordinator, Erik Schou Nielsen, Rosenvej 18, 8240 Risskov	enie@aabc.dk
Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia.	mail@dkfisk.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup.	nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Aktive Fritidsfiskere i Danmark v. Leif Søndergård, Søvejen 6, 7860 Spøttrup	
Forbrugerrådet, Fiolstræde 17,3, Postboks 2188, 1017 København K.	fbr@fbr.dk
Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N.	husdyr@ecocouncil.dk.
Holstebro Museum	lis.helles@holstebro-museum.dk
Naturstyrelsen Vestjylland, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing.	ves@nst.dk

Denne afgørelse kan indbringes for domstolene indtil 6 måneder efter den dato, hvor afgørelsen bliver meddelt, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101.

Miljøgodkendelsen er givet i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 4. december 2009 og litteraturliste bagerst i denne miljøgodkendelse.

1.7. Klageret

Afgørelsen er truffet i medfør af kapitel 3 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009. Afgørelsen kan påklages til Miljøklagenævnet i henhold til Kapitel 7 i 'lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug' af følgende;

- Ejeren af Ringkøbingvej 165, 7660 Bækmarksbro
- Embedslægeinstitutionen
- Enhver, der har en individuel interesse i sagens udfald.

En eventuel klage skal være skriftlig, stiles til Natur- og Miljøklagenævnet og sendes til Lemvig Kommune.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at klager indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er

fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Lemvig kommune. Klager skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,*
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller*
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.*

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Klagen skal være Lemvig Kommune i hænde senest 4 uger fra afgørelsens meddelelse. Umiddelbart efter klagefristens udløb videresender kommunalbestyrelsen klagen til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af det materiale, der er indgået i miljøgodkendelsens behandling.

Hvis afgørelsen påklages får ansøger besked. Klage over en tilladelse efter §10 eller en godkendelse efter §§11, 12 eller 16 har ikke opsættende virkning med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet jf. § 81 i 'lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug'. Det betyder, at hvis eventuelt byggeri påbegyndes og en sag påklages kan Natur- og Miljøklagenævnet sætte byggeriet i stå eller kræve nedrivning for ansøgers regning.

Klagefristen udløber den 6. september 2011 ved kontortids ophør.

2. Generelle forhold

2.1. Beskrivelse af husdyrbruget

Svend Hansen har drevet kvægejendommen 'Kirkegård' på Ringkøbingvej 165 siden marts 2006. I 2008 fik ejendommen en miljøgodkendelse efter husdyrlovens § 11 til 115 stk. køer, 28 stk. opdræt 21,75-28 mdr., 52 stk. opdræt 10,5-21,75 mdr., 20 stk. opdræt 6-10,5 mdr., 27 stk. småkalve 0-6 mdr., og 63 stk. tyrekalve 40-55 kg alle stor race. Det giver i alt et dyrehold på 179,6 DE. De 179,6 DE svarer til 212,28 i de nye DE.

I december 2010 indsendte Svend en ansøgning om en tillægsgodkendelse til et ændret dyrehold på 123 stk. køer, 21 stk. opdræt 6-10,5 mdr., 55 stk. opdræt 10,5-22 mdr., 29 stk. opdræt 22-26 mdr., 29 stk. småkalve 0-6 mdr., og 67 stk. tyrekalve 40-55 kg alle stor race. Det giver i alt et dyrehold på 226,33 DE.

Ejendommen ligger i landzone knap 2,5 km nord for Bækmarksbro og 2,5 km syd for Klosterheden i et forholdsvis fladt terræn.

2.2. Meddelelsespligt - anlæg, arealer, ejerforhold

Udskiftning af arealer skal anmeldes til kommunen. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare, jf. § 15 i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.3. Gyldighed

Godkendelser meddelt efter 15. marts 2009 skal være påbegyndt inden 2 år fra godkendelsens dato, for at godkendelsen ikke udløber. Påbegyndt kan f.eks. være, at byggeri er påbegyndt eller, at udvidelse af dyrehold er påbegyndt, hvis der ikke skal bygges. Udvidelsen skal normalt være færdiggjort, et år efter den er påbegyndt.

2.4. Retsbeskyttelse

Ifølge § 40 stk. 1 i husdyrloven må tilsynsmyndigheden ikke meddele påbud eller forbud efter § 39 før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse.

Tilsynsmyndigheden skal dog tage godkendelsen op til revurdering og om nødvendigt meddele påbud eller forbud efter § 39, hvis

- der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse,
- forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse,

- væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger,
- det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker, eller
- der er fremkommet nye oplysninger om sikkerhedsmæssige forhold på virksomheder, der er omfattet af regler fastsat i medfør af § 7 om risikobetonede processer m.v.

2.5. Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Miljøteknisk beskrivelse

---

3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

3.1. Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Anlæggets placering i forhold til naboer, samlet bebyggelse, byzone m.m. overholder stadig husdyrgodkendelseslovens afstandskrav.

Tabel 1: Generelle afstandskrav

Afstand til	Afstandskrav jf. Husdyrgodkendelsesloven
Nærmeste beboelse	50 m
Naboskel	30 m
Nærmeste samlede bebyggelse	50 m
Nærmeste byzone eller sommerhusområde	50 m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	50 m
Vandløb og søer	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m
Levnedsvirksomhed	25 m
Beboelse på samme ejendom	15 m

Fortidsminder og Beskyttelseslinjer

Anlægget på Ringkøbingvej ligger hverken indenfor fortidsmindebeskyttelse eller øvrige beskyttelseslinjer.

Der ligger nogle gravhøje i området, men udover det ligger der ingen kulturhistoriske eller landskabelige miljøer indenfor anlægget på Ringkøbingvej 165.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Lemvig kommune vurderer, at husdyrbrugets anlæg overholder de generelle afstandskrav jf. § 8 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, og at det desuden ligger udenfor fredninger og beskyttelseslinjer.

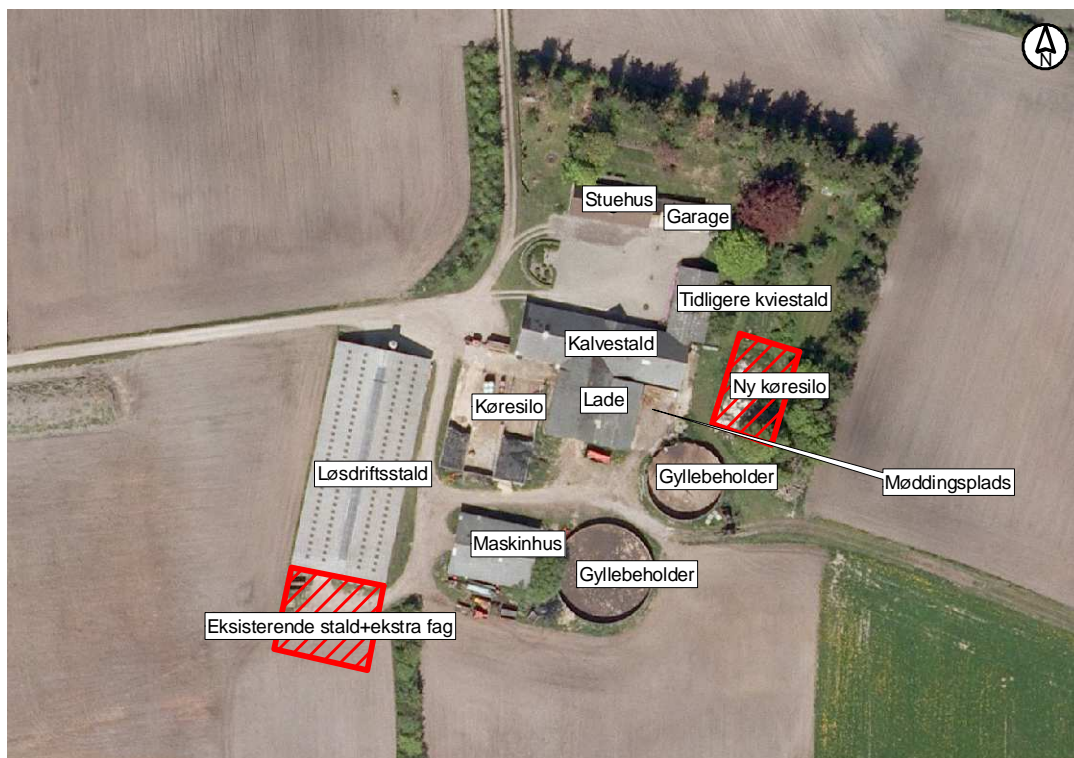
Den nye køresilo bliver etableret i umiddelbar nærhed til eksisterende byggeri, og falder naturligt ind med det øvrige anlæg. Det ekstra fag til den eksisterende løsdriftsstald er på ca. 5 meter, og falder ligeledes naturligt ind i bygningsmassen.

Lemvig kommune vurderer, at projektet ikke har negativ indflydelse på de landskabelige, kulturhistoriske og geologiske værdier i området.

4. Husdyrhold, staldanlæg og drift

4.1. Husdyrhold og staldindretning

Der bygges ca. 5 meter til den sydlige ende af den eksisterende løsdriftsstald, så den bliver ca. 90 m. lang i alt. I alt bliver bygningen ca. 1967 m². Det ekstra fag er bygget og bliver brugt til opbevaring af strøhalm.

Figur 1: Oversigt over ejendommens anlæg.

Nudrift på 212,28 DE fordelt på: 115 stk. køer, 28 stk. opdræt 21,75-28 mdr., 52 stk. opdræt 10,5-21,75 mdr., 20 stk. opdræt 6-10,5 mdr., 27 stk. småkalve 0-6 mdr., og 63 stk. tyrekalve 40-55 kg.

Ansøgt drift på 226,33 DE fordelt på: 123 stk. køer, 21 stk. opdræt 0-10,5 mdr., 55 stk. opdræt 10,5-22 mdr., 29 stk. opdræt 22-26 mdr., 29 stk. småkalve 0-6 mdr., og 67 stk. tyrekalve 40-55 kg.

Alle af stor race.

Tabel 2: Dyreholdet før og efter fordelt i staldafsnit og -systemer

Dyrehold og staldtype	Staldafsnit nr.	Vægt/ alder	Nudrift		Ansøgt	
			Dyr	DE	Dyr	DE
Malkeko, sengestald med spalter	Løsdriftsstalden (stald 1.1.1)		92	123	105	141
Kvie/stud, sengestald med fast gulv (ude 6 mdr.)	Løsdriftsstalden (stald 1.1.1)	10,5-22 mdr.	52	26	55	27
Malkeko, sengestald m.	Løsdriftsstalden		22	30	17	23

præfab. drænet gulve	(stald 1.1.1)					
Kvie/stud, sengestald m. præfab. drænet gulve (ude 6 mdr.)	Løsdriftsstalden (stald 1.1.1)	6-10,5 mdr.	20	7	21	8
Kvie/stud, sengestald m. præfab. drænet gulve (ude 6 mdr.)	Løsdriftsstalden (stald 1.1.1)	22-26 mdr.	28	17	29	18
Malkeko, dybstrøelse	Løsdriftsstalden (stald 1.1.1)		1	1	1	1
Tyrekalve, dybstrøelse	Kalvestald (stald 1.1.2)	40-55 kg	63	1	67	1
Småkalve, dybstrøelse	Kalvestald (stald 1.1.2)	0-6 mdr.	27	7	29	8
Dyreenheder i alt				212		227

Mælkeydelsen er 9300 kg/år/ko, hvilket ligger lidt over normen på 9234 kg/år/ko. Dette er der korrigeret for i dyreenhedsberegningen.

De ekstra dyr går i eksisterende bygninger.

Der bliver ikke ændret i staldsystemerne i de stalde hvor kreaturerne går.

BAT

Miljøstyrelsen har udarbejdet vejledende BAT-standardvilkår for en del dyretyper, herunder malkekvæg i gylleproducerende systemer. Ud fra materialet til disse standardvilkår, er det muligt at beregne hvor mange (eller få) kg ammoniak husdyrbruget kan forventes at udlede ved brug af nuværende BAT-teknologier. Beregningen kan ses i bilag 1.

Byggeri

Der ansøges om: (Se figur 1)

- At bygge et ekstra fag på løsdriftsstalden til opbevaring af strøhalm
- At bygge to sammenhængende køresiloer til foder på i alt 600 m².
- At den tidligere kviestald bliver lavet til garage/værksted, ved at spaltegulvet bliver erstattet med fast gulv.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Der er ikke ændret i staldindretning, gyllehåndtering og øvrige arbejdsgange i forhold til miljøgodkendelsens forhold i 2008.

Ejendommen lever op til Lemvig kommunes BAT-krav med 58,32 kg N/år under kravet.

4.2. Ensilage

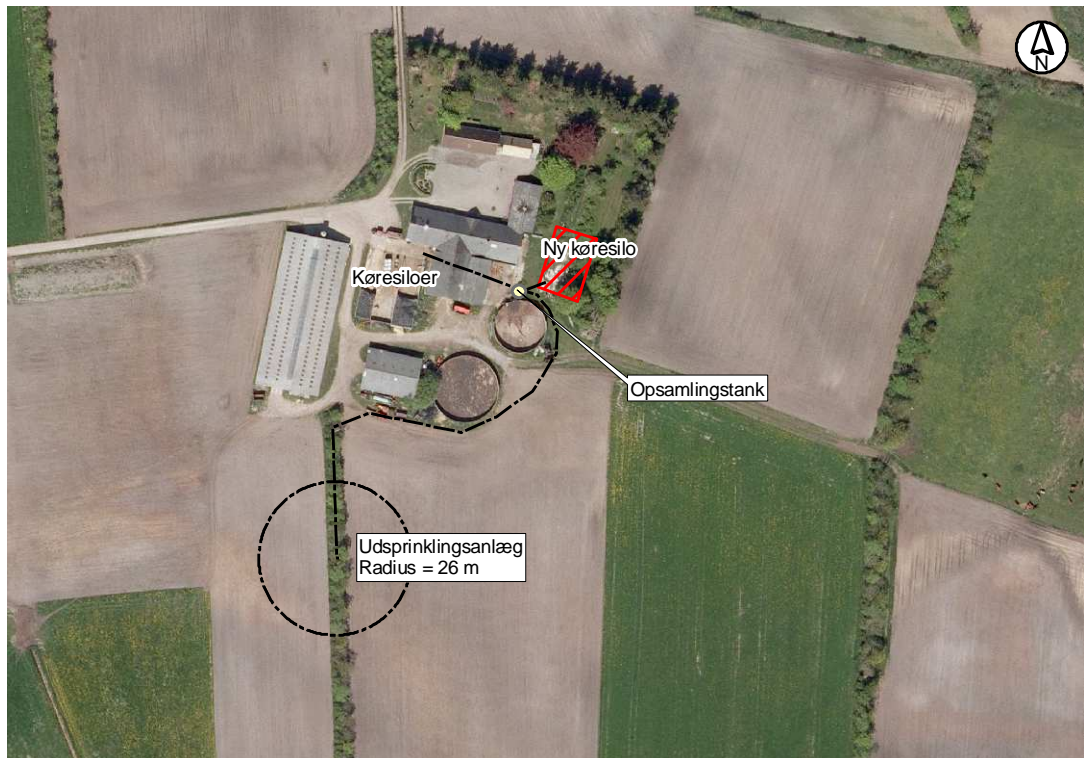
De to nye køresiloer får en total bredde på 20 meter, en længde på 30 meter og en 3 meter høj mur. I alt 600 m². Der bliver desuden lavet en forplads på 15 meter. Den nye køresilo placeres som vist på figur 1.

Der er indsendt en ansøgning om udsprinkling af overfladevand/ensilagesaft fra begge køresiloanlæg. Den eksisterende køresilo er på ca. 785 m² og den nye bliver på ca. 600 m². I alt ca. 1385 m².

Opsamlingsstanken er den eksisterende opsamlebrønd på 20 m³ og en bufferkapacitet på 50 m³ i de ikke benyttede gyllekanaler under den tidligere kviestald. I alt en opsamlingskapacitet på 70 m³. Der laves en ny opsamlingsbrønd til overfladevandet fra møddingspladsen, med dykpumpe over i gyllebeholder.

Pumpekapaciteten fra opsamlingsbrønden til udsprinklingsanlægget er på 14-17 m³/timen.

Udsprinklingsarealet er på 2*1100 m².

Figur 2: Placering af udsprinklingsanlægget

BAT

Ved at etablere en køresilo undgås/minimeres antallet af markstakke, og betegnes derfor som BAT.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det nye køresiloanlæg er placeret i forbindelse med de eksisterende bygninger væk fra offentlig vej og vil ikke være til gene for nogen. Der er stillet vilkår om, at køresiloerne skal bygges efter Landbrugets byggeblad nr. 103.09-02 (bilag 2).

Lemvig kommune vurderer på baggrund af retningslinjerne i Landbrugets byggeblad nr. 103.09-05 (udsprinkling af overfladevand fra ensilagesilo og ensilageplads) (bilag 3), at de gældende regler for udbringning af ensilagesaft og

overfladevand er overholdt og at udsprinklingsanlægget dermed er i stand til ensilagesaft på miljømæssig forsvarlig måde.

4.3. Energi- og vandforbrug

Energiforbruget for landbruget

Energiforbruget forventes at stige meget lidt i forbindelse med denne udvidelse. Det samme gælder for diesel-forbruget.

Vandforbruget for landbruget

Vandforbruget forventes at stige proportionalt med de ekstra dyr, da hovedparten af vandforbruget bruges til drikkevand til dyrene.

BAT

Der er naturlig ventilation i løsdriftsstalden som er energibesparende.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Da der kun vil ske mindre stigninger som følge af en mindre udvidelse, har Lemvig kommune ikke yderligere kommentarer.

4.4. Spildevand herunder regnvand

Som tidligere nævnt (afsnit 4.2) bliver overfladevandet fra den nye køresilo ledt til samlebrønd og udsprinklet syd for ejendommen.

Tagvandet fra det ekstra fag på løsdriftsstalden, bliver ledt med det øvrige tagvand til mark 12-0 syd for stalden.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Lemvig kommune vurderer, at spildevandsafledning fra tage og plansiloer sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens og husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser.

5. Gødningsproduktion og -håndtering

5.1. Gødningstyper og mængder

Ved den nuværende produktion produceres der årligt 18.622 Kg N og 3.151,75 Kg P i form af gylle og dybstrøelse.

I den ansøgte produktion produceres der 3.904 tons gylle og 74 tons dybstrøelse, med den kvælstof- og fosforfordeling, som ses i tabellen nedenfor:

Tablet 3: Oversigt over de forskellige typer husdyrgødning i ansøgt drift

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Gylle	17.362,04	2.959,04	189,99
Dybstrøelse	933,92	124,75	9,84
Tilføjet gødning*	1.733,53		
Afsat ved græsning indenfor udspretningsarealet	326,04	67,96	4,41
I alt	20.355,53	3.151,75	204,24
Afsat husdyrgødning (kvæggylle) til Ringkøbingvej 171	- 2.030,00	- 316,17	- 20,30
I alt til rådighed	18.325,53	2.835,58	183,94

*Ekstra N for at opnå 100 kg N/DE i kvæg

4,42 DE af kvierne går ude 1 måned om året indenfor udbringningsarealet. Mens 22,08 DE går 5 måneder udenfor udbringningsarealet.

Der er givet en særskilt bedømmelse og § 16 godkendelse (arealgodkendelse) på aftalearealerne, som er ejet af naboen Bent Frede Mattrup på Ringkøbingvej 171. I arealgodkendelsen er Ringkøbingvej 171 godkendt til at modtage 27,95 DE. Da der er lidt forskel på, hvor meget gødning afgrøderne har brug for alt efter sædskifte de forskellige år, ønsker Svend Hansen en fleksibel aftale, hvor han kan levere op til de 27,95.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Der er ansøgt om et harmonikrav for ejendommen på 2,3 DE/ha.

Der hører 80,00 ha med til projektet som Svend selv ejer. Der bliver afsat 20,30 DE i gylleaftale og 22,08 DE i afgræsning udenfor harmoniarealet. Dvs. der er 183,94, der fordeles på harmoniarealet (183,94 DE / 80,00 ha) = 2,3 DE/ha

Det generelle harmonikrav på 2,3 DE/ha er overholdt.

Lemvig kommen ser ikke noget problem i en fleksibel gylleaftale mellem Ringkøbingvej 165 og 171, så længe mængden samlet set ikke overstiger 27,95 DE om året.

5.2. Flydende husdyrgødning

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning på 3662 m³, heraf afsættes 347 ton til afgræsning. Der er desuden regnet med en ekstra tilledning fra møddings- og ensilageplads på 590 ton.

Overfladevand fra køresiloerne ønskes dog udsprinklet i fremtiden.

Table 4: Den årlige tilførsel til gyllebeholdere

Husdyrart/staldtype	Antal dyr/DE	Tons pr. dyr	Tons i alt	Græsning
Malkeko – Sengestald m. spalter el. præfab. drænedede gulve	122/163,5	24,58	2.974	0 mdr.
Årsopdræt (22-27 mdr.) – Sengestald m. præfab. drænedede gulve	29/18,2	8,28	240	6 mdr.
Årsopdræt (10-22 mdr.) sengestald med fast gulv	55/27,3	6,38	351	6 mdr.
Årsopdræt (6-10 mdr.) sengestald m. præfab. drænet gulve	21/7,5	4,67	98	6 mdr.
<i>I alt</i>	<i>227/216,5</i>		<i>3315</i>	
Afsat	- 16,41 DE		- 347	
Vand tilført gyllebeholder (spildevand+regnvand)			590	
I alt	200,1 DE		3905	

9,84 DE går i dybstrøelse og tilsammen giver det (200,1 + 16,41 + 9,84 DE) 226,3 DE.

Der er en samlet opbevaringskapacitet til flydende husdyrgødning på 3220 m³:

Tabel 5: Opbevaringskapacitet til flydende husdyrgødning

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kapacitet (m ³)	Overdækning	Pumpe-System fra beholder til gyllevogn	Beholderkontrol
gyllebeholder 1	1989	1.240	Flydelag	Ikke fast	2009
gyllebeholder 2	1980	1.980	Flydelage (Telt)	Ikke fast	2009
I alt		3.220			

Der er ansøgt om mulighed for at overdække gylletanken på 1980 m³, men kun som et frivilligt tiltag og den reducerende ammoniakemission, der vil være i den forbindelse, er ikke omtalt i BAT.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Der tilføres 3905 m³ flydende husdyrgødning og vand til opbevaringsanlæggene. Ejendommen skal som minimum råde over en opbevaringskapacitet, der svarer til 9 måneders tilførsel. Dette krav er overholdt da ejendommen, med en kapacitet på 3220 m³, råder over en kapacitet til 9,9 måneder. Den beregnede opbevaringskapacitet er dermed tilstrækkelig til at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens krav.

Da overdækning af gyllebeholder har positiv effekt på forurening og gener fra husdyrbruget, mener Lemvig kommune at overdækningen udelukkende vil være et positivt tiltag. Overdækningen vil ikke genere i landskabet, da beholderen ligger i ly fra bygninger og læhegn.

5.3. Fastgødning inkl. dybstrøelse

Der produceres 74 ton dybstrøelse om året. 65 % køres direkte ud og pløjes ned i marken.

Møddingspladsen har en kapacitet til maksimalt 150 tons. Placering kan ses på figur 1.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det vurderes, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til dybstrøelsen på ejendommen, og at det i øvrigt opbevares på miljømæssig forsvarlig måde.

6. Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

Her vurderes om emissionen af ammoniak fra anlægget, vil være i en sådan mængde, at projektet tilfører eventuelle nærliggende naturområder næringsstoffer, så disse vil gro til i skov og græsser.

Ansøgningen er modtaget hos Lemvig Kommune i 2011, hvorfor etableringer, udvidelser og ændringer af stalde og lagre er omfattet af et generelt ammoniakreduktionskrav på 25 %, da der er tale om et husdyrhold med kvæg.

6.1. Ammoniak og natur

I www.husdyrgodkendelse.dk er der beregnet en samlet ammoniakemission fra anlægget på 1480,2 kg N/år, og meremissionen fra anlægget er beregnet til 117,6 Kg N/år.

6.1.1. §7 områder

Der er udpeget nogle større naturområder, som er beskyttet gennem § 7 i 'Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug':

Etablering af anlæg for mere end 15 dyreenheder er ikke tilladt, hvis anlægget ligger helt eller delvis inden for, eller der er mindre end 300 m fra anlægget til følgende beskyttede naturtyper:

1. *Højmose*
2. *Lobeliesø*
3. *Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.*
4. *Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.*
5. *Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.*
6. *Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.*
7. *Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.*

Bufferzone I ligger indenfor 300 meter fra kvælstoffølsom natur. Her må der ikke etableres anlæg. På udbringningsarealer inden for bufferzone I er der krav om nedfældning af gylle på græs og sort jord.

I bufferzone II, som er mellem 300 og 1000 meter fra kvælstoffølsom natur, er der krav til den merbelastning en produktion må medføre. Er der ikke andre husdyrproduktioner, må merbelastningen til naturområdet ikke overskride 0,7 kg N/ha pr. år. Er der to brug, må anlæggets merbelastning højst være 0,5 kg N og er der flere end 2 brug, må den højst være 0,3 kg N. Desuden er der i bufferzone 2 også krav om nedfældning af gylle på græs i sort jord.

Nærmeste § 7 område er et overdrev beliggende ca. 1,5 km nord-øst for ejendommen. Dvs. anlægget er ikke beliggende i bufferzone til § 7 beskyttet

natur. Pga. afstanden er der ikke foretaget beregning af ammoniaknedfald på det § 7 beskyttede areal.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Anlægget er ikke beliggende i bufferzone til §7 beskyttet natur. Merdepositionen til naturpunktet som følge af udvidelsen ligger under 0,005 kg N/ha/år, og en totaldeposition i naturpunktet på 0,1 kg N (ansøgers andel + andre kilders andel). På baggrund af emissionsberegningerne til § 7 området, vurderer Lemvig kommune at husdyrbruget ikke påvirker området væsentligt, og at projektet dermed ikke vil have negativ indflydelse på det beskyttede område.

6.1.2. § 3 områder

Andre bevaringsværdige naturarealer er beskyttet i Naturbeskyttelseslovens § 3, som siger, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Der må endvidere ikke foretages ændringer i tilstanden af heder, moser o. lign, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen.

Ændring af et naturareal kan f.eks. ske som følge af næringsstofftilførsel, som vil bevirke at arealet gror til i græsser og træer.

I Lemvig Kommunes kommuneplan er beskyttede naturområder målsat i tre kategorier A, B og C.

	A-målsatte	B-målsatte	C-målsatte
Mål	Områderne bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne.	Der arbejdes aktivt for en gunstig bevaringsstatus for områdernes plante- og dyreliv.	Der arbejdes for at bevare en god biologisk tilstand af de målsatte områder

I kategoriseringen indgår blandt andet forekomster af arter som en indikation af naturkvalitet, naturarealets størrelse og struktur samt Natura 2000-udpegninger og fredninger.

Nærmeste § 3 beskyttet naturområde er en mose der ligger ca. 520 meter nord-øst for ejendommen. Der ligger ikke andre § 3 beskyttede naturområder i umiddelbar nærhed til anlægget på Ringkøbingvej 165.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Lemvig Kommune vurderer med baggrund i www.husdyrgodkendelse.dk og de tilhørende beregninger samt afstanden til naturarealerne, at der ikke er argumenter for at fravige det generelle beskyttelsesniveau for anlægget, da det ikke har negativ påvirkning på omkringliggende naturarealer.

6.1.3. Habitatvurdering

Kommunen skal vurdere på alle planer og projekter om, hvorvidt de kan skade de arealer og arter, der er beskyttede i Natura 2000 områder.

Natura 2000 områder og arter er udpegede på internationalt plan, og de forskellige EU-lande er ansvarlige for, at de ikke tager skade af den menneskelige aktivitet i landet.

Den Europæiske Union vedtog i 1992 et direktiv, som havde til hensigt at fremme beskyttelsen af de mest truede naturtyper, svampe-, plante- og dyrearter i Europa. I daglig tale kaldes det for "habitatdirektivet", og det pålægger de nationale regeringer at udpege områder, der indeholder truede eller sårbare arter og deres levesteder. Til direktivet findes et bilag, som nævner 230 dyrearter, 483 plantearter og 198 biotoper, der skal beskyttes.

Natura 2000 områderne består af habitatområder med særlig værdifulde naturtyper, dyre- og plantearter og af fuglebeskyttelsesområder med særlige fugle.

I bilag IV til Habitatdirektivet er listet en række dyrearter samt få plantearter, som skal beskyttes. Ligeledes er arternes yngle- og rasteområder beskyttet. Beskyttelsen gælder uanset hvor arterne forekommer, dvs. både indenfor og udenfor Natura 2000-områder.

Screening

Nærmeste Natura 2000 område til anlæggene på ringkøbingvej 165 er område nr. 224: Flynder Å og heder i Klosterhede plantage, der ligger knap 2,5 km nord-øst for anlægget. På bilag 4 er Natura 2000 området nærmere beskrevet i forhold til bl.a. omfang, trusler og udpegningsarter.

Natura 2000 område 224 består kun af et habitatområde hvor udpegningsgrundlaget bl.a. er våde og tørre heder, tidvis våd eng og forskellige søtyper. Derudover er habitatområdet også hjemsted for arterne bæklampret og odder. Truslerne for habitatområdet kan bl.a. være en direkte ændring i områderne (fysiske aktiviteter) eller indirekte ændringer som følge af bl.a. luftbåren kvælstofpåvirkning. Hvis naturområderne tilføres en nærringstofmængde over deres tålegrænse vil de plante og dyrearter der er tilknyttet naturtyperne, og som ofte er indikatorarter for den enkelt naturtype, blive udkonkurreret af træer, buske og høje græsser, og naturtypen forsvinder.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Anlægget på Ringkøbingvej 165 bidrager ligesom de øvrige ejendomme og anden forurenende aktivitet til baggrundsbelastningen med kvælstof til naturområderne i kommunen. Der kommer en samlet emission fra anlægget på 1480,2 Kg N/år, hvoraf meremissionen i forhold til førdriften er på ca. 117,6 kg. Da der er ca. 2,5 km fra Ringkøbingvej 165 hen til nærmeste Natura 2000

område, vurderer Lemvig kommune at emissionen fra projektet ikke vil have en væsentlig påvirkning på Natura 2000 område nr. 224.

På baggrund af denne vurdering vil der derfor ikke blive lavet en videre konsekvensvurdering for anlæggets påvirkning på Natura 2000 området.

6.2. Lugt

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. I beregningen af geneafstanden indgår øvrige husdyrbrug inden for 300 m. Lugtgeneafstandene er beregnet for fuld besætning. Alle eksisterende og nye stalde indgår i beregningen.

Beregningerne omkring lugtemission er foretaget i det elektroniske ansøgningsskema på www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne følger beskrivelserne i "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", udgivet af FMK i 2002 og Bilag 5 til Vejledning fra Skov og Naturstyrelsen: Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (benævnt: Ny Bilag 5). Ansøgningssystemet anvender i det konkrete tilfælde den model, som giver den længste geneafstand, og som er angivet i nedenstående tabel:

Tabel 6: Beregnet geneafstand for

Områdetype	Beregningsmodel	Geneafstand	Målt afstand	Genekriterie overholdt?*
Byzone / Sommerhusområde	FMk	178,0 m.	1.882 m.	Ja
Samlet bebyggelse	FMk	100,0 m.	1.884 m.	Ja
Enkelt bolig	FMk	56,3 m.	223 m.	Ja

*Genekriterie er overholdt, hvis der ingen nabobeboelse/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Ifølge det beregnede konsekvensområde i tabellen ovenfor, vil lugten fra husdyrbruget på Ringkøbingvej 165 muligvis kunne være generende for beboere i beboelseshuse i landzone indenfor 56 meter. Nærmeste enkelt bolig ligger ca. 223 meter nord for ejendommen (Ringkøbingvej 167).

Geneafstanden til samlet bebyggelse er på 100 meter. Nærmeste samlet bebyggelse er Bækmarksbro der ligger 1884 meter væk.

Geneafstanden til byzone/sommerhusområde er på 178 meter. Nærmeste byzone/sommerhusområde er Bækmarksbro der ligger 1882 meter væk.

Kommunens bemærkninger og vurdering

I de to eksisterende gyllebeholdere skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der effektivt stopper for lugtafgivelse. Overdækkes den ene beholder med

teltdug, vil der ikke være nogen (eller meget begrænset) lugtafgivelse hen over året.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for øvrige borgere.

7. Påvirkning fra arealerne

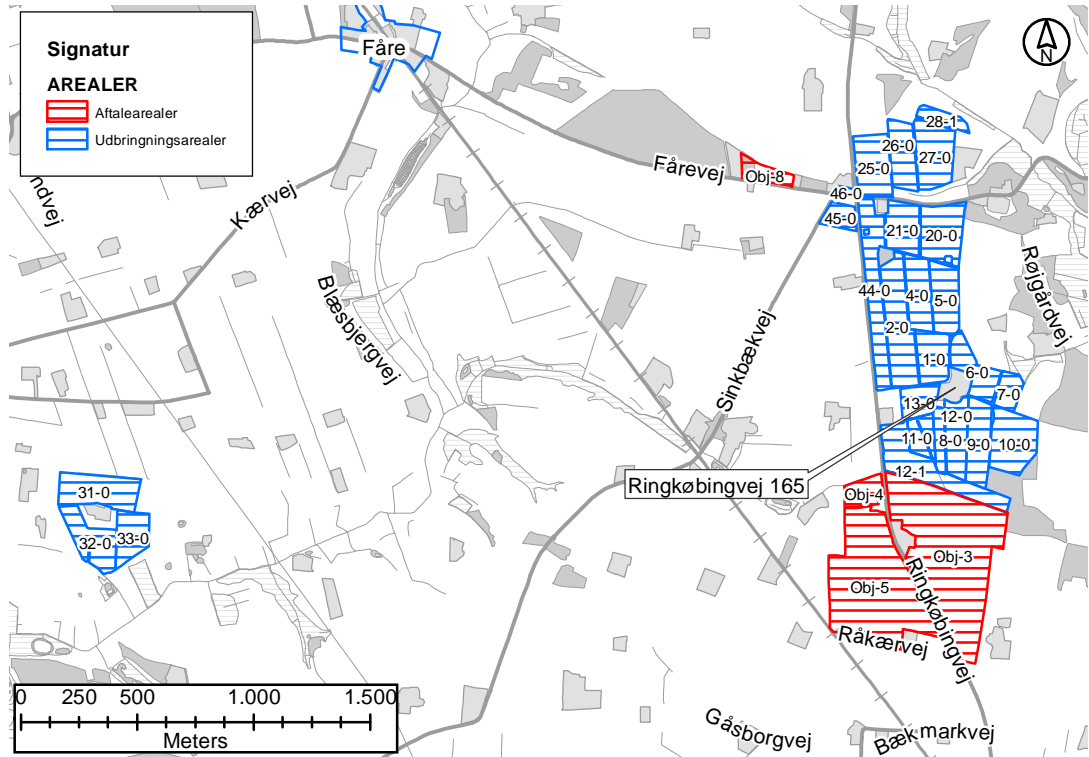
7.1. Arealoversigt

Ifølge Husdyrloven skal en godkendelse af et husdyrbrug også omfatte en godkendelse af bedriftens arealer – dvs. samtlige ejede og forpagtede arealer, som drives under samme CVR-nr. Ejerforholdene for de tilknyttede udspretningsarealer samt oversigtskort fremgår af nedenstående:

Tabel 7: Ejerforhold for ejede og forpagtede udspretningsarealer

	Udspretningsareal (ha)	Matrikelnumre og ejerlav	Marknumre
Ejede arealer:			
Ringkøbingvej 165	80,00	11ac, 11d, 11e, 13a, 13e, 13f, 13n, 39c, 39d Bækmark Hgd., Flynder 26u Den nordlige Del, Bøvling	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 12-1, 13, 20, 21, 25, 26, 27, 28-1, 31, 32, 33, 44, 45, 46
Gylleaftaler:			
Ringkøbingvej 171	43,46	11v, 44a, 44e Bækmark Hgd., Flynder	Obj-3, Obj-4, Obj-5, Obj-8
I alt (ha)	125,13		

Alle arealerne blev behandlet og vurderet i godkendelsen fra 2008, og er dermed retsbeskyttet i 8 år fra godkendelsen blev givet. Dvs. der bliver i dette tillæg ikke stillet vilkår til arealerne i forhold til naturvurderingen.

Figur 3: Oversigt over arealernes placering - både aftale- og egne arealer

7.2. Udspretningsarealerne

Nedenstående tabel viser hvordan bedriftens arealer er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder.

Der anvendes sædskifte K12 på alle udspretningsarealerne.

Table 8: Overview of spreading areas

Navn	ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
1-0	2,92	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	2,92	0,00	2,92	0,00	0,00	0,00
2-0	5,98	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	5,98	0,00	5,98	0,00	0,00	0,00
4-0	3,24	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,24	0,00	3,24	0,00	0,00	0,00
5-0	3,40	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,40	0,00	3,40	0,00	0,00	0,00
6-0	2,92	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	2,92	0,00	2,92	0,00	0,00	0,00
7-0	1,48	Ja	JB5	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	1,48	0,00	0,64	0,00	0,84	0,00
8-0	3,08	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,08	0,00	3,08	0,00	0,00	0,00
9-0	3,54	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,54	0,00	2,55	0,00	0,99	0,00
10-0	4,72	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	4,72	0,00	3,83	0,00	0,89	0,00
11-0	1,79	Ja	JB3	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	1,79	0,00	0,64	0,00	1,15	0,00
12-0	1,27	Ja	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	1,24	0,00	0,03	0,00
12-1	5,81	Ja	JB1	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	5,81	0,00	5,54	0,00	0,28	0,00
13-0	1,98	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	1,98	0,00	1,98	0,00	0,00	0,00
20-0	4,28	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	4,28	0,00	4,28	0,00	0,00	0,00
21-0	3,00	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00
25-0	3,93	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,93	0,00	3,93	0,00	0,00	0,00
26-0	3,08	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	3,08	0,00	3,08	0,00	0,00	0,00
27-0	4,33	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	4,33	0,00	4,33	0,00	0,00	0,00
45-0	1,35	Nej	JB3	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	1,35	0,00	1,35	0,00	0,00	0,00
46-0	0,20	Nej	JB3	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00
28-1	1,20	Nej	JB1	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00
31-0	4,53	Nej	JB2	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	4,53	0,00	4,53	0,00	0,00	0,00
32-0	3,58	Nej	JB2	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	3,58	0,00	3,58	0,00	0,00	0,00
33-0	2,75	Ja	JB2	Nej	K12	0,00	0,00	0,00	2,75	0,00	2,75	0,00	0,00	0,00
44-0	5,62	Nej	JB3	Ja	K12	0,00	0,00	0,00	5,62	0,00	5,62	0,00	0,00	0,00
Total	80,00					0,00	0,00	0,00	80,00	0,00	75,82	0,00	4,18	0,00

Soil type

Spreading areas consist mainly of relatively light soil.

Standard seed change

For pig farms, which want a higher harmonized rate of 2,3 DE/ha, the seed change K12 is used as a means. If this means is used in a farm, the requirements of the husbandry notification for the area with roes, grass or grass aftergrasses are equivalent. So the requirement of 16 % more aftergrasses means that 86 % must be sown with roes, grass or grass aftergrasses instead of the normal requirement of 70 %. There are no conditions for 86 % aftergrasses.

Nitrate classes

With regard to nitrate loading of surface water, it is stated in the notification that the requirements for a lower livestock pressure per hectare, and the general harmonized rules give the possibility for. The requirements apply to agricultural areas, which drain to vulnerable recipients within the Natura-2000 areas. The areas are divided into nitrate class 0 – 3 according to how vulnerable the recipient is, where 3 is most vulnerable.

For these nitrate-sensitive agricultural areas it is possible for the farmer to use means, e.g. increase the number of aftergrasses, reduce the N-norm or

ændre standardsædskiftet, således at nitratudvaskningen reduceres i mindst samme omfang, som hvis de skærpede harmonikrav var overholdt.

Reduktionspotentialet i bekendtgørelsen er defineret som forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer ud af rodzonen, og den mængde nitrat, der ender i recipienten. Afhænger af jordbund m.m.

De generelle harmoniregler for denne type bedrift er 2,3 DE/ha.

Table 9: Skærpede udbringningsregler i oplande til sårbare Natura-2000 områder

Nitratklasse	Reduktionspotentiale i % fra rodzonen til vandområdet	Meget kvælstof sårbare	Mindre kvælstof sårbare	Øvrige områder	Antal ha i ansøgningen
0	76-100	Generelle regler	Generelle regler	Generelle regler	0
1	0-50		85 % af de generelle regler	Generelle regler	0
2	51-75	65 % af de generelle regler	Generelle regler	Generelle regler	0
3	0-50	50 % af de generelle regler		Generelle regler	80,00 ha

Da alle arealerne afvander til Nissum Fjord, der er meget sårbart Natura 2000 område, ligger alle 80,00 ha i nitratklasse 3, hvilket umiddelbart medfører, at dyretrykket skal reduceres med 50 %, og der maksimalt kan tildeles husdyrgødning svarende til 1,15 DE/ha.

Det reelle dyretryk i dette projekt er dog beregnet til 2,3 DE/ha.

Ved brug af 16 % ekstra efterafgrøder (udover plantedirektoratets krav), tilbageholdes mere kvælstof i plantematerialet, og der opnås en effekt svarende til 1,15 DE/ha, og derfor kan et dyretryk på 2,3 anvendes.

Fosfor-klasser

Husdyrloven stiller krav til fosforoverskud afhængig af jordtype, dræningsforhold og fosfortal. Det drejer sig om drænedede lerjorde og lavbundsarealer, herunder drænedede og grøftede sandjorde, der afvander til Natura-2000 vandområder, som er overbelastede med fosfor.

Der skelnes mellem 4 fosforklasser (fra 0-4):

- Fosforklasse 0: For arealer på drænedede lerjord med et fosfortal under Pt. 4,0 stilles der ingen krav. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug.
- Fosforklasse 1: For arealer på drænedede lerjord hvor fosfortallet er mellem Pt. 4,0-6,0 stilles krav om, at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne

giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen.

- Fosforklasse 2: På lavbundsarealer stilles krav om at fosforoverskuddet ikke må øges uanset fosfortal. Hvis fosforoverskuddet i før-situationen er negativ er der dog kun krav om fosforbalance i efter-situationen. Med lavbundsarealer menes lave arealer i forhold til recipient med permanent højtstående grundvand, som er detailafvandet ved dræning eller grøftning, og som ikke har et højt indhold af jern vurderet ud fra okkerklassificeringen dvs. er okkerklasse II eller derover.
- Fosforklasse 3: For arealer på drænedes lerjord, hvor fosfortallet er over Pt. 6,0 stilles krav om fosforbalance på det pågældende udbringningsareal.

Næsten alle arealerne ligger i fosforklasse 0. Kun en lille del (4,18 ha) ligger i fosforklasse 2 – se nedenstående tabel. Fosforoverskuddet for projektet ligger på 10,1 kg P/ha/år.

Tabel 10: Arealernes klasse-fordeling i forhold til fosforophobning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrænnet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	75,82 ha	10,8 kg P/ha/år	10,1 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	10,8 kg P/ha/år	10,1 kg P/ha/år
Lavbundslande og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	4,18 ha	10,8 kg P/ha/år	10,1 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	10,8 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Drikkevandsinteresser

Alle arealerne ligger i områder med almindelig drikkevandsinteresser (OD).

Kommunens bemærkninger og vurdering

Ved hjælp af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk er den beregnede udvaskning af kvælstof fra arealerne 58,0 kg N/ha ved 1,15 DE/ha. Den reelle udvaskning under ovenstående forudsætninger om ekstra efterafgrøder er beregnet til 57,9 kg N/ha ved 2,3 DE/ha, som godkendes.

Fosforoverskuddet falder efter udvidelsen og de generelle krav om fosforoverskud, som det er fastlagt i lovgivningen, er overholdt med de sædskifter, som benyttes.

Lemvig kommune vurderer, at beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor jf. ovenstående er tilstrækkeligt til at beskytte vandmiljøet, og der stilles derfor ikke yderligere krav.

7.3. Kvælstof til grundvand

Der er ikke marker i nitratfølsomme områder.

7.4. Habitatvurdering

Ligesom Habitatvurderingsafsnittet i 'Ammoniak og natur' vil dette afsnit behandle de Natura 2000 områder og bilag IV-arter der er relevante for projektet på Ringkøbingvej 165.

Denne gang er der fokus på påvirkningen fra udspretningsarealerne og ikke fra selve anlægget.

Udspretningsarealerne er beliggende udenfor Natura 2000 område. Arealerne i projektet afvander dog alligevel via Sinkbæk og Fåremølle å til et Natura-2000 områder i Lemvig kommune. Det drejer sig om område nr. 65 'Nissum Fjord'.

Kort beskrivelse af de(t) aktuelle Natura 2000 områder

Natura 2000 område nr. 65 'Nissum Fjord'

Natura 2000 område nr. 65 'Nissum Fjord' består af Habitatområde nr. 58 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 38.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er i Lemvig kommune hovedsageligt strandene hele vejen rundt om fjorden samt nogle få sure overdrev syd for udløbet af Bækmarksbro å. Truslerne for strandene er uhensigtsmæssig hydrologi (udtørring), mindre saltpåvirkning, tilgroning som følge af for stor næringsstofpåvirkning og invasive arter. Truslerne for de sure overdrev er hovedsageligt tilgroning som følge af manglende naturpleje.

Derudover er der arterne laks, odder og lampret, som bl.a. er afhængige af optimal vandkvalitet.

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 38 drejer sig i Lemvig kommune om knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, sangsvane, spidsand, alm. ryle, dværgterne, rørvagtel og spiltterne. Truslerne for disse arter er bl.a. forstyrrelser især i yngleperioden, prædation, tilgroning og fragmentering af naturarealer der tidligere har været plejet og dermed egnet sig til yngle- og rasteområde for fuglene.

Se kort og mere uddybende beskrivelser af udpegningsgrundlag for området i bilag 5.

Afskæringskriterier

Miljøstyrelsen har med notatet " Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven" 24. juni 2010 og "supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk" 28. feb. 2011 udarbejdet en vejledning til brug for kommunerne til vurdering af, hvorvidt ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen eller vil medføre en væsentlig påvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, jf. også husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11 stk. 2-6. Afskæringskriterierne er fastlagt på baggrund af Faglig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser nr. 787: "Effekter af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde".

Kriterierne i Miljøstyrelsens notat er opstillet for, hvornår et husdyrbrugs andel af den samlede nitratudvaskning til et vandområde (fjorde, bredninger, bugte og kystnære områder) kan udelukkes at have skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rastepladser for beskyttede arter. Afskæringskriterierne er:

- Pkt. 1A:** Dyrtrykket i det aktuelle opland, må ikke have været stigende siden 1. januar 2007,
- Pkt. 1B:** eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007 skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyrtryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen,
- Pkt. 1C:** gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyrtryk i det aktuelle opland, samt
- Pkt. 2A:** nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog
- Pkt. 2B:** må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofiert.

Ved vurderingen af om ovennævnte afskæringskriterier er overholdt, skal der i praksis først foretages en vurdering/screening af om det ansøgte i kumulation med andre planer og projekter vil kunne have en skadevirkning jf. pkt. 1A-C. I givet fald den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde er faldende eller stagnerende (fordi andre forhold har medført en øget nitratudvaskning til det aktuelle vandområde), vil det ansøgte *ikke* i kumulation med andre projekter og planer have en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

Herefter foretages en vurdering/screening af om det ansøgte i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning jf. pkt. 2A-B. Til brug for denne vurdering foretages en beregning af nitratudvaskningen fra det ansøgte, der stammer fra husdyrgødningen. Såfremt nitratudvaskningen udgør mindre end 5 pct./1 pct. af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde, vil det ansøgte *ikke* i sig selv have en væsentlig virkning eller skadevirkning på det aktuelle vandområde.

7.4.1. Screening

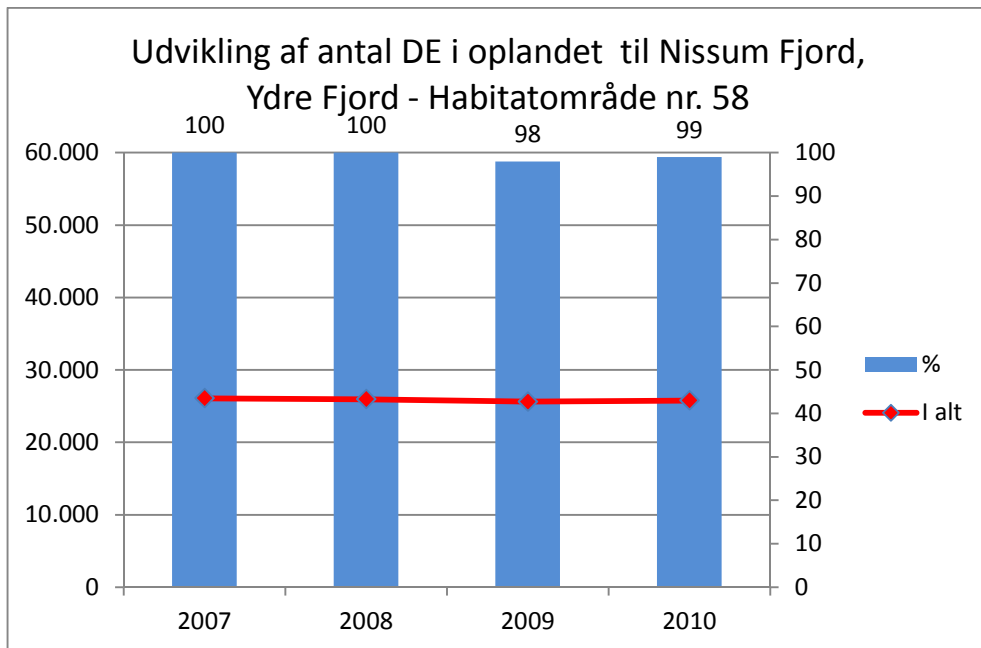
I den såkaldte Waddenzee-dom anvendes forsigtighedsprincippet, når det drejer sig om beskyttelsen af Natura-2000 områderne. Det vil sige, at i tilfælde af tvivl om, hvorvidt et konkret projekt vil påvirke et Natura 2000 område væsentligt, udløser dette en konsekvensvurdering. EF-domstolen tolker begrebet "væsentligt" som "når det på baggrund af objektive kriterier (i screeningen) ikke kan udelukkes, at projektet risikerer at skade bevaringsmålsætningen for lokaliteten", samt at "et projekt kun tillades, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt, uden rimelig tvivl, kan fastslås at der ikke er sådanne virkninger".

Dette screeningsafsnit skal belyse hvorvidt ovennævnte afskæringskriterier er overholdt. Hvis kommunen ikke i screeningen kan påvise, at projektet ikke påvirker Natura 2000 området, skal der laves en konsekvensvurdering, hvor der er mulighed for at stille skærpede vilkår ved brug af bilag 4 i godkendelsesbekendtgørelsen.

Kvælstof til overfladevand

Lemvig Kommune har beregnet, hvorvidt ovennævnte afskæringskriterier (pkt. 1 og 2) er overholdt. Beregningerne tager for så vidt angår pkt. 1 udgangspunkt i, at husdyrbruget er beliggende i DMU kystopland 'Yder fjord', der afvander til Natura 2000 område nr. 65 – 'Nissum Fjord'. For så vidt angår pkt. 2 tager beregningerne udgangspunkt i, at samtlige 81,67 ha afvander til ovennævnte. Se DMU-oplande på bilag 6.

Ad 1A) Med baggrund i afskæringskriteriet er der udarbejdet tal, som viser udviklingen i DE fra 2007 til 2010 for kvæg, svin, øvrige dyretyper samt en samlet kurve for alle dyretyper. Nedenstående figur redegør for udviklingen af DE i oplandet til det aktuelle Natura 2000 område, som arealerne afvander til.

Antal DE i oplandet til 'Ydre fjord' (Nissum Fjord) var i 2007 på 26090 DE og i 2010 på 25779 DE.

Ad 1B) Lemvig Kommune er ikke bekendt med, at der findes andre kilder, der har givet en øget nitratudvaskning i oplandet. Kommunen vurderer derfor, at der ikke er andre kilder til nitratudvaskning, der skal inddrages i vurderingen med et eventuelt krav om reduktion af det samlede dyretryk i oplandet med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen til følge.

Ad 1C) Der er i vurderingen ikke inddraget gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra oplandet.

Ad 2) I forhold til afskæringskriterium pkt. 2 er der foretaget en beregning af den samlede nitratudvaskning fra det ansøgte udspretningsareal i de respektive kystoplande, som efterfølgende er holdt op imod den samlede nitratudvaskning fra hele 'Ydre Fjord'- kystoplandet.

Med baggrund i Farm-N samt et reduktionspotentiale jf. nitratklassekortlægningen på 71 %, er den samlede udvaskning fra udspretningsarealerne beregnet til 3,9 kg N/år. Sammenholdt med den samlede

kvælstofudvaskning fra hele kystoplandet på 504.997 kg N/år udgør udvaskningen fra udspretningsarealet 0,02 % (se beregning i bilag 7).

Udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin, og derfor må husdyrbrugets arealer ikke udgøre mere end 1 % af den samlede nitratudvaskning.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Idet udviklingen i husdyrtrykket i DMU kystoplandet til 'Ydre Fjord' ikke er steget set i forhold til det registrerede husdyrtryk i 2007, vurderes det, at den samlede nitratudvaskning fra oplandet til Nissum Fjord er faldende og således vurderes det ansøgte *ikke* i kumulation med andre projekter og planer at have en væsentlig virkning eller skadevirkning på Natura 2000 område nr. 65 – Nissum Fjord. Det er endvidere beregnet, at nitratudvaskningen fra udbringningsarealerne i samme kystopland udgør mindre end 1 % af den samlede nitratudvaskning fra oplandet til Nissum Fjord. Derfor vurderes det, at det ansøgte *ikke* i sig selv vil have en væsentlig virkning eller skadevirkning på Natura 2000 område nr. 65.

Samlet set vurderes det, at det ansøgte hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter vil give anledning til væsentlig miljøpåvirkning af overfladevand i Natura 2000 område nr. 65 herunder habitatområde nr. 58 og EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 38.

Derudover er der taget højde for at arealerne ligger i nitratklasse 3 ved at reducere dyretrykket med 50 % fra 2,3 DE/ha til 1,15 DE/ha. Ved brug af ekstra efterafgrøder tilbageholdes mere kvælstof, og der kan anvendes et dyretryk på 2,3 med samme udvaskningsmængde, som hvis dyretrykket blev reduceret med 50 %.

Lemvig kommune vurderer med baggrund ovenstående screening, at der ved overholdelse af det generelle beskyttelsesniveau, at der fortsat kan sikres og genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som habitatområdet og fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for. Der er derfor ikke behov for at lave en konsekvensvurdering og stille skærpede vilkår.

Fosfor til overfladevand

En fortsat nettotilførsel af fosfor vil på sigt medføre en risiko for, at der udvaskes fosfor til vandmiljøet. Risikoen for udvaskning af fosfor fra udbringningsarealerne afhænger bl.a. af jordens fosfortal. Fosfortallet er et udtryk for jordens indhold af plantetilgængeligt fosfor.

Der findes i øjeblikket ingen beregningsmodeller, hvormed man kan beregne ændringer i fosforudvaskningen fra udbringningsarealer, som følge af ændringer i den udbragte mængde husdyrgødning på arealerne. Den konkrete vurdering i forhold til belastningen med fosfor må derfor foretages ud fra en vurdering af risikoen for overfladetab fra arealerne.

Risikoarealer defineres som arealer, hvor der generelt er øget risiko for tab af fosfor til vandmiljøet ved udvaskning, jorderosion og overfladeafstrømning. Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for fosforoverskud til

overfladevande, skal der stilles krav afhængig af jordtype, dræningsforhold og fosfortal. Derudover skal terrænhældningen også tages med i risikovurderingen.

75,82 ha ud af de 80,00 ha ligger i fosforklasse 0. Resten ligger i fosforklasse 2.

Jordbundstyperne er fordelt som følger:

- Grovsandede jorde (JB1): 58,69 ha (24,58 ha er drænet)
- Finsandede jorde (JB2): 10,86 ha (2,75 ha er drænet)
- Grov lerblandet sand (JB3): 8,96 ha (1,79 ha er drænet)
- Ler (JB5): 1,48 ha (1,48 ha er drænet)

Det samlede indhold af fosfor i husdyrgødningen fra Ringkøbingvej 165 ligger på 2835,58 kg P. Det valgte sædskifte (K12) frafører ca. 25,4 kg P/ha, i alt (25,4*80,00 ha) 2032,00 kg P. Der er således et samlet fosforoverskud på 803,58 kg P pr år svarende til (803,58/80,00 ha) 10,0kg P/ha fordelt på det ansøgte udspretningsareal på 80,00 ha.

Der er krav om et maks. fosforoverskud på 10,1 kg P/ha/år på arealerne.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

For arealer i fosforklasse 0 stilles der ifølge almindelig lovgivning ingen yderligere krav ud over harmonikravet. Størstedelen af udspretningsarealerne ligger i fosforklasse 0, og vurderes til ikke at bidrage væsentligt med fosfor til Natura 2000 område med baggrund i jordbundsforhold.

77,49 ha ud af de 80,00 ha ligger i fosforklasse 0 og fosforkravet er i øvrigt overholdt. Fosforoverskuddet er desuden faldet med 0,7 kg/ha/år med ansøgt drift.

Fosfortallene er faldet siden 1998 og ligger for størstedelen af arealerne på 3-5, hvilket er passende til opretholdelse af optimal plantevækst. Da ingen af de pågældende arealer specielt skrånende ned mod vandområder og der er 2 meters dyrkningsfrie bræmmer omkring de større vandløb, er risikoen for overfladeafstrømning fra udbringningsarealerne til Natura 2000 området ikke væsentlig.

JB 1 - 3 jorde er desuden relativt lette jorde, og danner ikke makroporer (større hulrum i form af sprækker, ormegange og rodgange) i samme omfang som tungere lerjorde, og kun en mindre del af arealerne er dræned. Da vandafstrømning og dermed fosforafstrømningen derfor ikke sker via makroporer eller dræn, er potentialet for tilbageholdelse af fosfor betydeligt større end på de tungere jorde.

Lemvig kommune vurderer derfor, at der ved overholdelse af generelle beskyttelsesniveau ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag og der er derfor ikke behov for at stille skærpede vilkår.

Ammoniak fra udbringning

Særlig fokus skal være på arealer som støder op til eller ligger i umiddelbar nærhed til Natura 2000 områder med kvælstoffølsom natur. Disse kvælstoffølsomme naturarealer vil ofte være omfattet af lovens § 7 og dermed vil omkringliggende udbringningsarealer befinde sig i bufferzone I eller II, hvor

der allerede i dag er krav om anvendelse af nedfælder på græs og sort jord. I særlige tilfælde kan kommunen dog vælge at stille skærpede krav om nedfældning eller husdyrgødningsfrie bræmmer.

Ingen af arealerne støder op til eller ligger i umiddelbar nærhed til Natura 2000 områder.

BAT og ammoniak fra udbringning til Natura 2000 områder

Udbringning af husdyrgødning sker i henhold til "Husdyrgødningsbekendtgørelsen".

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Der er 1,5 km fra udspretningsareal til nærmeste Natura 2000 område, og de større vandløb der ligger op til nogle af markerne har 2 meters dyrkningsfrie bræmmer, så der vil ikke være direkte afvanding fra udspretningsarealerne til Natura 2000 områderne.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at den generelle regulering, som landbruget er underlagt i relation til udbringning af husdyrgødning, kan betragtes som BAT.

Lemvig kommune vurderer, at der ved overholdelse af generelle beskyttelsesniveau ikke vil ske en væsentlig påvirkning af Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag, og der er derfor ikke behov for at lave en konsekvensvurdering og stille skærpede vilkår.

8. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

EF-Habitatdirektivet fra 1992 rummer i sin artikel 12 en forpligtelse til at sikre en streng beskyttelsesordning for en række dyr og planter overalt i landet, dvs. uanset om de forekommer indenfor et beskyttelsesområde eller udenfor; disse arter fremgår af direktivets bilag IV, de såkaldte bilag IV-arter.

For bilag IV-arter gælder således, at deres yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og derfor er aktiviteter ikke tilladte, som kan udgøre en trussel for den enkelte art.

I den daglige drift og hovedsagelig ved driftsændringer er det lodsejerens eget ansvar at være opmærksom på ikke at skade eller ødelægge bilag IV-arternes yngle- eller rasteområder. Det gælder også selv om myndighederne ikke har oplyst lodsejeren om, at der er konkrete forekomster af bilag IV-arter i området. Overtrædelser kan straffes efter regler i naturbeskyttelsesloven og jagt- og vildtforvaltningsloven. Hvis en lodsejer har planer om at gennemføre en aktivitet, der kræver tilladelse, godkendelse eller lignende (evt. miljøgodkendelse) er det myndighedens ansvar at sikre, at de godkendte aktiviteter ikke vil skade yngle- eller rasteområder.

Følgende bilag IV-arter kan forekomme omkring ejendommen eller udspretningsarealerne, og kræver således opmærksomhed i forbindelse med driften af arealerne:

Birkemusen: Særlige kendetegn er dels den lange sorte rygstribe, der går fra øjnene og ned til haleroden. Fra snudespids til halerod måler birkemusen 5-8 cm, mens halen kan være op til 11 cm lang. Den vejer 5-15 gram.

Det vestligste Limfjordsområde er et af de to steder i Danmark hvor Birkemusen lever. Birkemusen kravler rundt i vegetationen når den søger føde om natten, og er den eneste danske gnaver, som hører til familien af "hoppemus". Birkemusen er formentlig også Danmarks sjældneste og mest truede pattedyr. Samtidig er den blandt de arter, som man kender mindst til.

Birkemusen findes i forskellige habitater sommer og vinter. Krav til vinterbiotop kunne være tørre, beskyttede områder i skov på veldrænet jord eller på stejle skrænter. Krav til sommerbiotop kunne være områder, hvor fugtige arealer såsom enge, vandløbs- og vældområder står i tæt forbindelse med tørre biotoper i form af heder, afgræssede, stejle skrænter, ekstensivt dyrkede marker eller skov. Dens føde består især af insekter, larver, regnorme og edderkopper.

Ungerne fødes i juni-august. I oktober-maj sover birkemusen vintersøvn i en rede den laver af græs og mos.

Odderen Fra snudespids til halespids måler odderen 100-130 cm og med en vægt på 6-11 kg (hanner), 5-8 kg (hunner) er den et af Danmarks største rovdyr. Det flade hoved med de lange knurhår omkring snuden og den kraftige hals, der næsten går i et med kroppen, er typiske kendetegn ved odderen. Men arten kan også kendes på den let affladede hale.

Den lever i tilknytning til både stillestående og rindende salt- og ferskvand, hvor den hovedsageligt lever af fisk som aborre, ål, karpe og ålekvabber. Den foretrækker uforstyrrede vandløb eller næringsrige søer, moser og fjordområder. Karakteristisk for disse områder er, at der som regel er tæt beplantning langs bredderne i form af rørskove, overhængende gamle træer eller kratbevoksninger samt en god fiskebestand i vandet. De fleste unger fødes her om sommeren eller efteråret. Odderen er nataktiv og opholder sig om dagen i en hule i brinken, under træer eller under buske.

Trusler for odderen er opsplitning af bestande og levesteder, ødelæggelse eller forringelse af yngle- og rasteområder, forstyrrelser og vejanlæg der krydser et vandløb. Slåning og oprensning af vandløb, kan have en skadelig virkning på yngle- og rasteområder for odder. Odderen er med sin levevis næppe truet af landbrugsprojekter.

Spidssnudet frø er en brun frø med mørkere tegninger, yngler i mange slags vådområder lige fra ganske små vandhuller til bredden af store søer og fra helt overskyggede ellesumpe til fuldstændig lysåbne vandhuller. Den største ynglesucces opnår arten i vandhuller uden fisk (fjender), det kan ofte være vandhuller, der tørrer ud i perioder. Spidssnudet frø er i høj grad afhængig af, at der nær ynglestederne findes gode levesteder på land. De bedste forhold er enge og moser, hvor ungerne kan finde deres føde. Rasteområderne findes især i fugtige områder. I sumpede områder tæt på ynglestederne, herunder bredzonen, overlapper yngle- og rasteområder.

Ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder omfatter bl.a. rydning af lav vegetation nær vandhullerne, opfyldning til byggeri, belastning med spildevand, udsætning af fisk og ænder, landbrugsdrift, fragmentering pga. veje mm.

Flagermus: Alle danske flagermus er listet som bilag IV-arter.

Vinterkvarterer:

Flagermusenes føde, insekterne, er stort set ikke fremme om vinteren. Mens de fleste insekt-ædende fugle trækker sydpå om vinteren, løser flagermusene problemet ved at gå i dvale og sove fra oktober til hen i april. Flagermusene foretrækker et køligt, men frostfrit sted.

Sommerkvartererne – dagopholdssteder:

Fra midt på foråret eller først på sommeren søger flagermusene til områder, hvor der er gode betingelser for ophold og føde. Det specifikke opholdssted afhænger af arten, men vil oftest være i bygninger og hule træer i nærheden af skov. Fourageringsområderne er også artsafhængige, og kan bl.a. være søer og åer, hvor flagermusene æder insekter, de fanger over vandoverfladen. Mange arter lever af insekter, de fanger i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn.

Hun-flagermus samles i ynglekolonier, hvor ungerne fødes fra omkring midten af juni og lidt ind i juli.

Art	Tidspunkt	Hule træer o. lign	Bygninger o. lign	Under jorden fx miner, gruber
Brunflagermus	Sommer	XX	-	-
	Vinter	XX	-	-
Damflagermus	Sommer	X	XX	-
	Vinter	-	-	XX
Dværgflagermus	Sommer	XX	XX	-
	Vinter	XX	XX	-
Sydflagermus	Sommer	-	XX	-
	Vinter	-	XX	-
Trolldflagermus	Sommer	XX	X	-
	Vinter	XX	X	-
Vandflagermus	Sommer	XX	-	-
	Vinter	X	-	XX

Stor vandsalamander Den store vandsalamander er en padde med lang krop og lang hale. Den bliver 10-16 cm lang. De voksne dyr har mørkegrå eller sort ryg og har mange små, hvide vorter på kroppens sider. Bugen er svovlgul med sorte pletter. Hannen kendes i yngletiden på en høj rygkam med et savtakket omrids.

Den foretrækker næringsfattige, solbeskinnede vandhuller. Det er ikke unormalt at finde den i vandhuller på under 100 m², men de findes også i søer, der kan være over 1 hektar store. Den kan være ret almindelig i vandhuller midt ude på dyrkede marker, især dem, hvor kvæget vandes. Salamanderen yngler sjældent, hvis der er fisk eller hvis der opdrættes ænder i vandhullet.

I vandhullerne parrer salamanderne sig og opholder sig frem til slutningen af sommeren. I sensommeren forlader de voksne individer vandhullerne, indtil de i oktober opsøger et overvintringssted. Uden for yngletiden er salamanderen primært i skove og enge, men findes også i kældre, udhuse og lignende. Den skjuler sig ofte i dagtimerne og kommer først frem om natten, hvor den går på jagt. Størstedelen af bestanden opsøger levesteder inden for få hundrede meter fra ynglestederne, men enkelte individer kan vandre op til 1 km. Rastestederne er oftest knyttet til skov og til menneskeboliger.

Trusler mod Stor vandsalamander: Næringsstofforurening af ynglevandhuller, Udsætning af fisk og ænder i vandhullerne, Opfyldning og dræning af ikke-beskyttede vandhuller, fjernelse af vegetation nær vandhullerne, som arten bruger udenfor yngletiden (f.eks. småskove) eller opdyrkning af vandhulsnære arealer.

Markfirbenet er et kraftigt, kortbenet firben. Det kendes fra det almindelige firben på, at det er kraftigere med kort, højt hoved og afstumpet snude. Om foråret er hannen grøn på kroppens sider. Den bliver op til 23 cm lang. Den findes spredt i landskabet (især ved kysterne) på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejstrækninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Den kan dog også forekomme på ekstensive landbrugsarealer. Den lever primært af græshopper, sommerfuglelarver og biller.

Markfirbenet yngler på solvendte skrånninger med varm, løs, veldrænet jord af gruset eller sandet karakter. Variationen i landskabet gør det muligt for dyret hurtigt at skifte mellem varme og kølige steder, og dermed regulere sin kropstemperatur.

Markfirbenet går i hi i september (ungerne i november). Hannerne kommer frem af hi i midten af april og hunnerne i midten af maj, og parringstiden er straks i gang. Hunnen lægger æg i midten af juni. Der lægges 6-12 æg som graves 5-10 cm ned et sted, hvor solen kan skinne. Æggene klækkes i august-september, medmindre det er en kold sommer.

I den aktive periode bevæger de fleste individer sig mindre end 100 m væk fra udgangspunktet. Markfirbenet er gået betydeligt tilbage i de sidste 100 år, hvilket kan skyldes, at dens levesteder gror til.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Projektet på Ringkøbingvej 165 påvirker ikke flagermusenes yngle- og rastesteder, da der ikke sker radikale ændringer på hverken bygninger eller gamle træer. Birkemusene kan opholde sig på arealer der ligger tæt på skov og våde områder, men den vil ikke yngle- eller raste på de intensivt dyrkede udspretningsarealer.

Odderen bliver ikke truet af projektet, da der ikke sker opsplitning, ødelæggelse, forstyrrelser eller forringelse af yngle- og rasteområder. De 2 meters dyrkningsfrie bræmmer til bestemte vandløb, vil blive brugt af især odderen som spredningskorridor og opholdsrum.

Der er sandsynligvis nogen af ovennævnte padder i området. Padderne vil dog foretrække de uforstyrrede beskyttede § 3 områder, og da markerne længe har været forstyrret af almindelig markdrift, vil dette projekt ikke give anledning til væsentlig påvirkning af yngle- eller rastestederne for bilag IV-arterne.

Det er derfor ikke nødvendigt at lave en nærmere undersøgelse af bilag IV-arternes forekomst på udspretningsarealerne.

9. Husdyrbrugets ophør

Gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer m.v. skal tømmes og rengøres.

Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, de bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning.

Alle olietanke skal tømmes.

Olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til gældende affaldsregulativer.

Kommunens bemærkninger og vurdering

De foranstaltninger, der iværksættes ved ophør af bedriften, er tilstrækkelige i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

I vilkårafsnittet er der stillet vilkår om, at der ved ophør af driften på ejendommen skal foretages oprydning i et sådant omfang, at forureningsfare undgås. Der er ikke stillet vilkår om, at driftsbygninger skal fjernes.

10. Indkomne hørings svar

Pernille Mia Bek, Miljøkonsulent Heden og Fjorden, har følgende kommentarer:

Vilkår 1: Efter den nyeste lovgivning, er det så ikke nok at stille vilkår om, at projekterne er påbegyndt? Godkendelsen skal vel ikke længere være fuldt udnyttet?

[Nej det er rigtigt. Det er rettet i godkendelsen](#)

Vilkår 7: Kunne dette vilkår ikke skrives, så det er lettere at forstå for de, som ikke er så godt inde i HG? Evt. skrive eller tilføje, at reglerne for 2,3 DE/ha skal følges.

[Vilkåret er blevet omformuleret](#)

Tabel 7 side 29: Ha ejet udbringningsareal bør vel rettes til 80 ha her også

[Rettet](#)

11. Litteratur

- Bekendtgørelse om brugerbetaling for godkendelse og tilsyn efter miljøbeskyttelsesloven, nr. 463 af 21/05 2007.
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietank, rørsystemer og pipelines, nr. 259 af 23/03 2010.
- Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, 1640 af 13/12 2006.
- Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 1695 af 19/12 2006.
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31/03 2009.
- Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning, nr. 1510 af 15/12 2010.
- Bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, nr. 268 af 31/03 2009.
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, nr. 408 af 01/05 2007.
- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 291 af 06/04 2011
- Lov om landbrugsejendomme, nr. 616 af 01/06 2010.
- Lov om miljøbeskyttelse, nr. 879 af 26/06 2010.
- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1486 af 04/12 2009.
- Lov om naturbeskyttelse, nr. 933 af 24/09 2009.
- Lov om planlægning, nr. 937 af 24/09 2009.
- Museumslov, nr. 1505 af 14/12 2006.
- Regionplan 2005 for Ringkøbing Amt.
- Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde. Af K. B. Frandsen (1994) udgivet af MLK Fyn, revideret 2002.
- Vejledning om ekstern støj fra virksomheder. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 af november 1984.
- Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse af husdyrbrug nr. 1027, 2007.
- Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

12. Oversigt over figurer og tabeller

Figur 1: Transporter til og fra ejendommen.....**Fejl! Bogmærke er ikke defineret.**

Tabel 1: Generelle afstandskrav	17
Tabel 2: Dyreholdet før og efter fordelt i staldafsnit og -systemer.....	18
Tabel 3: Oversigt over de forskellige typer husdyrgødning i ansøgt drift	22
Tabel 4: Den årlige tilførsel til gyllebeholdere.....	23
Tabel 5: Opbevaringskapacitet til flydende husdyrgødning	24
Tabel 6: Beregnet geneafstand for.....	28
Tabel 7: Ejerforhold for ejede og forpagtede udspretningsarealer.....	29
Tabel 8: Oversigt over udspretningsarealerne.....	31
Tabel 9: Skærpede udbringningsregler i oplande til sårbare Natura-2000 områder.....	32
Tabel 10: Arealernes klasse-fordeling i forhold til fosforophobning	33

Bilag

BAT-beregning, Ammoniak

Ringkøbingvej 165, 7620 Lemvig	Antal dyr	Antal DE	Type 1	Korrektionsfaktor	Kg NH3-N pr. årsdyr	På stald	I alt kg N/år	Note
1.1.1. Eksisterende stald								
Malkeko, sengestald med spalter	105	140,70			10,64	12 mdr.	1.117,20	1
Kvie/stud, sengestald med fast gulv	55	27,30	10,5-22 mdr	0,975	4,65	6 mdr.	124,73	3
Malkeko, sengestald m. præfab. drænet gulve	17	22,8			8	12 mdr.	136,00	1
Kvie/stud, sengestald m. præfab. drænet gulve	21	7,5	6-10,5 mdr	0,710	2,34	6 mdr.	17,45	4
Kvie/stud, sengestald m. præfab. drænet gulve	29	18,2	22-26 mdr	1,232	2,34	6 mdr.	41,81	4
Malkeko, dybstrøelse	1	1,3			14,42	12 mdr.	14,42	2
1.1.2. Eksisterende stald								
Tyrekalv, (0-6 mdr.), dybstrøelse	67	0,70	40-55 kg	0,059	1,22	12 mdr.	4,81	3
Småkalve (0-6 mdr.), dybstrøelse	29	7,8			2,83	12 mdr.	82,07	2
Sum		226,30 DE					1.538,48	

Noter

- 1 jf. MST std. vilkår.
 2 jf. Bedste staldsystem (referencestald)
 3 jf. Bedste staldsystem (referencestald), type I korrigeret.
 4 jf. MST std. vilkår, type I korrigeret.

Samlet emission fra ansøgning	1.480,16 kg N/år
- Lemvig Kommunes BAT-krav	1.538,48 kg N/år
Resterende	-58,32 kg N/år

DE i malkekøer	164,80
DE i opdræt > 6 mdr.	53,00
DE i opdræt < 6 mdr.	7,80
DE i tyrekalve	0,70
DE i alt	226,30

Landbrugets Byggeblade

Bilag 2

Bygninger • Teknik • Miljø

Udenomsfaciliteter

Ensilageopbevaring

Arkivnr. 103.09-02

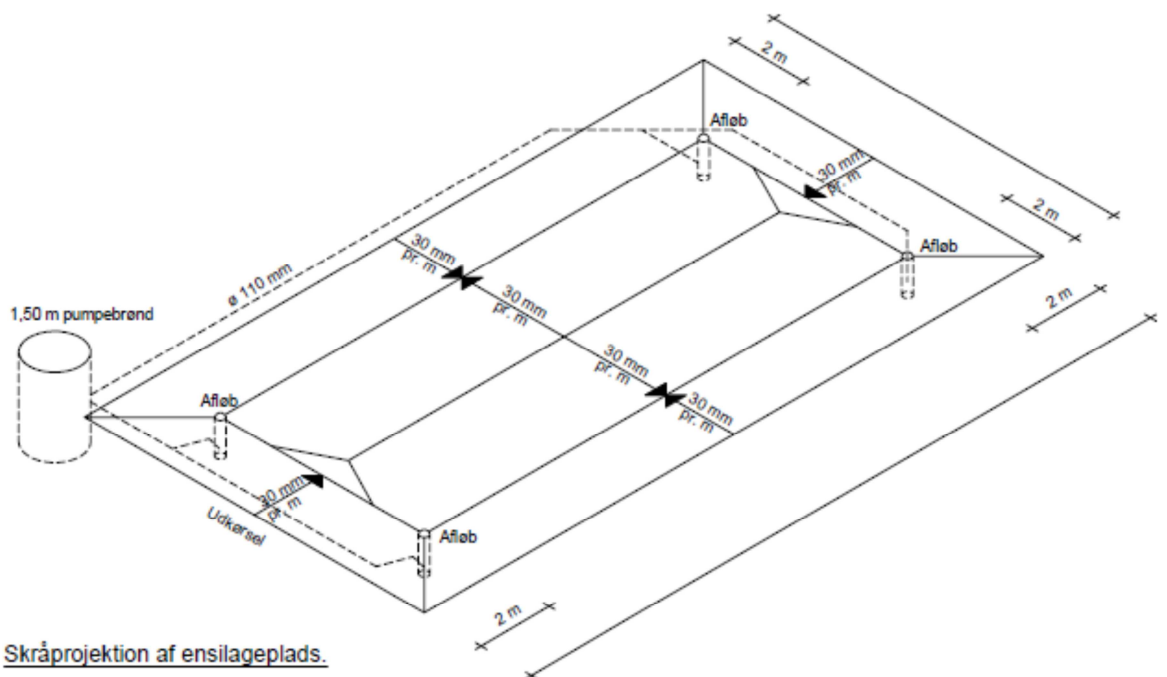
Udgivet Okt. 1986

Ensilageplads

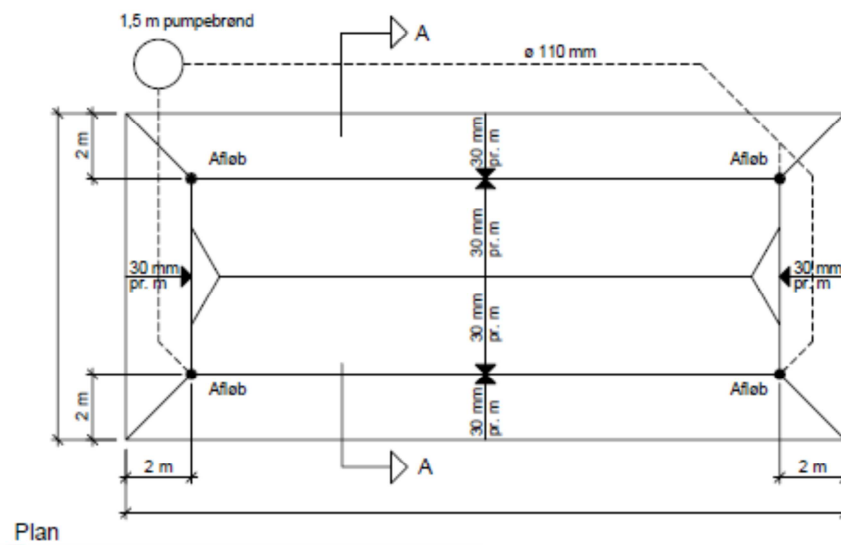
Revideret 08.03.2007

Side 1 af 3

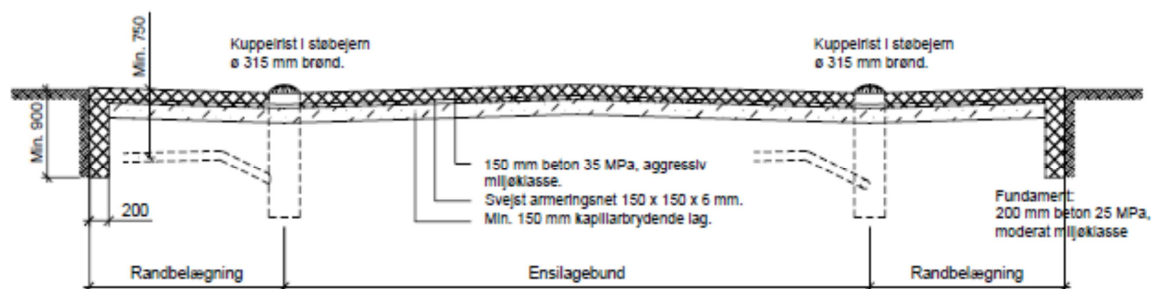
Dette byggeblad giver, via principskitser, et bud på, hvorledes en ensilageplads kan opføres.

Skråprojektion af ensilageplads.

Plan

Snit A - A

Ensilagepladsbunden skal ifølge Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsens Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., udføres af et for fugtighed vanskeligt gennemtrængeligt materiale.

Bunden kan fx udføres i beton, som beskrevet i dette Byggeblad eller asfalt som beskrevet i Byggeblad 103.09-03 Bundkonstruktioner med asfalt.

Der skal etableres et hensigtsmæssigt afløbssystem der dimensioneres og udføres ifølge DS 432 Norm for afløbsinstallationer.

Arbejdets udførelse

Før anlæg af ensilagepladsbunden fjernes muldjorden under hele pladsen og i en afstand af 1-2 m fra ensilagepladsbundens ydergrænser. Herefter kan den nøjagtige afsætning af anlægget finde sted, og udgravningen til afløb og fundamenter udføres.

Afløb for ensilagesaft placeres som vist på tegning og føres til pumpebrønd og/eller ajlebeholder, gyllebeholder eller møddingssaftbeholder.

Afløbsbrønde kan udføres af Ø 315 mm PVC brønde eller andre godkendte brønde.

Fundamentet eller randforstærkningen føres til frostfri dybde (min. 900 mm under færdigt terræn) og udføres af beton 25 MPa moderat miljøklasse.

Herefter afrettes med groft sand til 150 mm under færdig konstruktion. Det kapillarbrydende lag udlægges, og vibreres omhyggeligt, så senere sætning undgås.

Bundstøbning

Ensilagepladsbunden samt randbelægning udføres med 150 mm beton 35 MPa, aggressiv miljøklasse.

Ensilagepladsbunden samt randbelægningen armeres med 150x150x6 mm svejset armeringsnet (karakteristisk trækbrudstyrke 550 MPa), placeret 40-50 mm fra bund.

Stødlængderne skal mindst være 300 mm. Stødene skal forskydes.

Ensilagepladsbunden og randbelægningen ved udkørslen skal have 30 mm fald pr. m mod afløb.

Afløbsbrønde afdækkes med støbejernsriste.

Ensilagepladsbundens aktuelle hovedmål anføres i de enkelte tilfælde.

Der må ikke henlægges ensilage på randbelægningen (randzonen).

Feltinddeling

Store betonflader vil revne som følge af svind, når betonen udtørres. Man kan formindske disse revnedannelser, hvis der i gulvet indlægges fuger (svindfuger), der inddeler gulvet i felter i passende størrelser. Feltstørrelser bør ikke overstige ca. 35 m², og den største sidelinie bør ikke overstige 6 m.

Svindfuger

Fugerne kan fremstiles ved at presse et formstykke, f.eks. et T-jern, ned i betonen, mens denne endnu er "frisk", men dog tilstrækkeligt afbundet til, at fugesiderne bliver stående når formstykket atter fjernes.

Udstøbning

Gulvet støbes mellem såkaldte ledere eller allerede støbte kanter og afrettes efter overkant, der angiver den færdige gulvoverflades højde. Man udstøber hver andet flet (bane), og når disse felter (baner) er tilstrækkeligt afhærdede, fungerer deres kanter som ledere ved udstøbning af de mellemliggende felter.

Betonen komprimeres (vibreres) for at undgå stenreder eller andre svage punkter og trækkes af med retholt (f.eks. med bjælkevibrator).

Efter afhærdningen af betonen udfyldes fugerne med asfalt.

Efterbehandling

Efter støbningen skal betonen beskyttes effektivt mod udtørring ved afdækning med plastfolie eller tilsvarende. Afdækningen udføres senest ½ time efter udstøbningen er foretaget. Plastfolien skal vedligeholdes og være effektiv i min. 8 dage.

Flader, der ikke kan afdækkes som angivet ovenfor, skal påføres en curingsmembran. Curingsmembranen skal ligeledes være påført senest ½ time efter støbning og være effektiv i min. 8 døgn. Der skal anvendes en voksbaseret curingsmembran, som skal have en effektivitet på mindst 75 %.

Curingsmidlet skal være tilsat en farvet indikator, således at påføringen kan kontrolleres visuelt. Curingsmidlet må ikke have skadelig eller retarderende virkning på betonens hærdning i overfladen. Curingsmidlet må ikke nedsætte evt. fugtisolering eller malings vedhæftning. Hvis dette krav ikke kan opfyldes skal curingsmidlet fjernes effektivt fra betonoverfladen. Der må ikke anvendes curingsmembran på støbeskel.

Hvis mindre stenreder og tilsvarende mangler forekommer, skal hullerne repareres med cementmørtel i forholdet 1:3 tilsat klæbeforbedrer.

Overfladebehandling/vedligeholdelse

Ensilagepladsbunden bør beskyttes med en overfladebehandling, som ikke må foretages før betonen er mindst 14 dage gammel. Betonfladerne behandles fx 2 gange med asfalt eller lign.

Overfladebehandlingen kontrolleres en gang årligt, når siloen er tom, og evt. skader på betonen fra påkørsel med frontlæsser eller lignende repareres, inden man påbegynder ensileringen igen.

Henvisninger

- [Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen; Bekendtgørelse nr. 1695 af 19.12.2006, Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.](#)
- [Byggeblad 103.09-03 Bundkonstruktioner med asfalt](#)

Bilag 3**Landbrugets Byggeblade**

Bygninger • Teknik • Miljø

Udenomsfaciliteter	Arkivnr.	103.09-05
Ensilageopbevaring	Udgivet	08.10.2009
Udsprinkling af overfladevand fra ensilagesilo og ensilageplads	Revideret	-
	Side	1 af 3

Dette Byggeblad giver en anvisning på hvorledes et udsprinklingsanlæg til overfladevand fra ensilagesilo eller ensilageplads dimensioneres samt reglerne for benyttelse af dette.

Lovgrundlag

Ifølge Miljøministeriets Bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., skal ensilagesilo og ensilagepladser udføres med afløb fra laveste punkt. Afløbet skal dimensioneres ifølge DS 432 (Norm for afløbsinstallationer) og føres til beholder for senere udbringning.

Ensilagesaft fra saftgivende ensilage skal opsamles og enten udbringes på mark eller ledes til beholder. Anlæg der udelukkende anvendes til opbevaring af ensilagesaft, skal have tilstrækkelig opbevaringskapacitet til, at udbringning kan ske miljømæssigt forsvarligt. Opbevaringsanlæg for ensilagesaft skal tømmes så ofte, at der ikke sker overløb.

Normal praksis er, at afløbet fra ensilagepladsen føres til gyllebeholderen som således dimensioneres under hensyn hertil. Der skal jf. DMI ¹⁾ indregnes 0,7 m³ regnvand/ensilagesaft pr. m² ensilageplads pr. år i beregningerne for opbevaringskapacitet af husdyrgødning.

Jævnfør ovenstående skal der således reserveres en ret stor kapacitet i gyllebeholderen, alene til regnvand. Det kan derfor være ønskeligt, at håndtere regnvandet på anden og billigere vis, fx direkte udsprinkling.

Dimensionsgivende regnvandsstrøm

I DS 432 (Norm for afløbsinstallationer), beregnes den dimensionsgivende regnvandsstrøm i Danmark som:

$$q_{R,d} = i * \varphi * A$$

Hvor

i er den dimensionsgivende regnintensitet i l/s pr. m²

φ er afløbskoefficient (for tætte belægninger som beton og asfalt sættes φ til 1,0)

A er arealet målt i m²

Den dimensionsgivende regnintensitet benyttes til at dimensionere afløb og rør (og evt. pumpe) for at bortlede en kontinuerlig mængde regnvand. Ifølge afløbsnormen afhænger intensitetens størrelse af hvor ofte der kan accepteres skader og ulemper som følge af overbelastning af installationen.

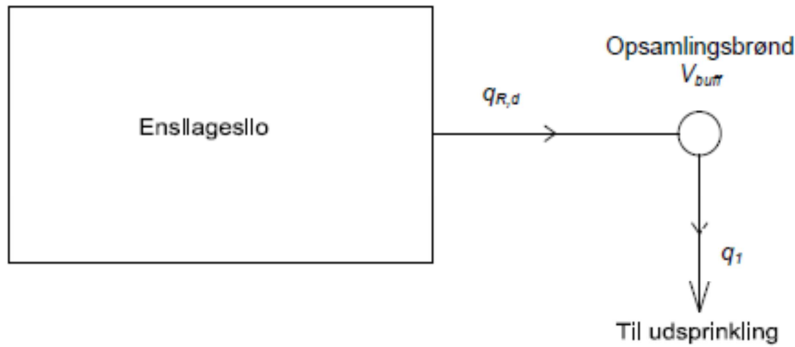
Idet en evt. oversvømmelse af ensilagepladsen ingen eller meget få skader medfører sammenholdt med at der er tale om regnvand med meget lille grad af forurening fra ensilagen, kan regnintensiteten sættes til 110 l/s pr. ha hvilket svarer til 0,011 l/s pr. m².

Eksempel 3000 m² opsamlingsareal:

$$\text{Dimensionsgivende regnvandsstrøm: } q_{R,d} = i * \varphi * A \Rightarrow q_{R,d} = 0,011 * 1,0 * 3000 = 33,0 \text{ l/sek}$$

De lokale myndigheder kan foreskrive andre intensiteter, fx baseret på lokale statistikker.

Dimensionering af opsamlingsbrønd og udsprinklingspumpe

Opsamlingsbrønd

Idet der vil være perioder på året, typisk om vinteren, hvor det ikke er muligt at udsprinkle vandet umiddelbart, bør opsamlingsbrønden have en bufferkapacitet der svarer til ca. en halv måneds nedbør. Den månedlige nedbør i januar måned kan jf. DMI ²⁾ sættes til 57 mm hvorfor bufferkapaciteten sættes til 0,0285 m³/m².

Eksempel 3000 m² opsamlingsareal:

Kapacitet på opsamlingsbrønd med bufferkap.:

$$V_{buff} = A * 0,0285 \Rightarrow V_{buff} = 3000 * 0,0285 = 86 \text{ m}^3$$

Pumpe

Opsamlingsbrønden skal udstyres med automatisk udsprinklingspumpe der bør have en sådan pumpekapacitet, at den kan udsprinkle hele indholdet på højst 10 timer. Pumpeautomatikken skal dog indstilles således, at pumpen starter senest når opsamlingsbrønden indeholder én dags nedbør. For at vandet i brønden ikke står og bliver "rådden" kan det dog tilrådes, at pumpen starter tidligere.

Den daglige nedbør kan jf. DMI ³⁾ sættes til 7 mm hvilket svarer til 0,007 m³/m².

Eksempel 3000 m² opsamlingsareal:

Én dags nedbør (seneste pumpestart):

$$V_{dagsnedbør} = A * 0,007 \Rightarrow V_{dagsnedbør} = 3000 * 0,007 = 21 \text{ m}^3$$

Min. pumpekapacitet:

$$q_1 = V_{buff} / 10 \text{ timer} \Rightarrow q_1 = 86 / 10 = 8,6 \text{ m}^3 / \text{t}$$

Opsamlingsareal A	Regnvandsstrøm *) q _{R,d}	Opsamlingsbrønd med bufferkapacitet V _{buff}	En dags nedbør (=pumpestart) V _{dagsnedbør}	Krav til pumpe q ₁
m ²	l/s	m ³	m ³	m ³ /t
500	6	14	4	2
1000	11	29	7	3
1500	17	43	11	5
2000	22	57	14	6
2500	28	71	18	8
3000	33	86	21	9
4000	44	114	28	12
5000	55	143	35	15
6000	66	171	42	18
7000	77	200	49	20

*) i=110 l/s*ha

Det vil i visse situationer være muligt at medregne opstuvning på forpladsen i bufferkapaciteten, såfremt dette forhold kan dokumenteres. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at opsamlingsbrøndens højeste niveau placeres i højde med det niveau på forpladsen som indgår i beregningen af kapacitet således at den samlede opbevaringskapacitet (V_{sum}) kan opnås uden overløb fra forplads og brønd.

Det skal bemærkes, at ovenstående tal bygger på et landsgennemsnit. I praksis regner det lidt mere vest for Storebælt og lidt mindre øst for Storebælt.

Udbringning af ensilagesaft og overfladevand

Om udbringning af ensilagesaft og overfladevand, siger Husdyrgødningsbekendtgørelsen:

- Udbringning af ensilagesaft må ikke give anledning til unødige gener.
- Ensilagesaft må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for, at ensilagesaften strømmer til søer eller vandløb, herunder dræn, ved tøbrud eller regnskyl.
- I perioden fra høst til 1. november må der ikke udbringes ensilagesaft, medmindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter.
- Ensilagesaft må kun tilføres til afgrøder der har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium ifølge lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser.

Ved dimensionering af udsprinklingsdelen (rør, hydranter, sprinkler/kanon osv.) skal der bl.a. tages hensyn til det modtagne areals størrelse og beskaffenhed.

Idet gødningsværdien for ensilagesaft/regnvand er meget lille, er der ingen håndfaste regler for størrelsen på det modtagne areal, men det bør dog ikke være mindre end opsamlingsarealet. Ved udsprinkling i vintermånederne hvor jorden ikke er så modtagelig, skal der udvises særlig opmærksomhed på risikoen for afstrømning til søer og vandløb, herunder dræn. Det kan i denne periode være nødvendigt at udvide størrelsen på det modtagne areal væsentligt og/eller flytte sprinklerne længere væk fra søer og vandløb, herunder dræn, end sædvanligt.

Henvisninger

- [Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006.](#)
- [Bekendtgørelse af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække nr. 757 af 29/06/2006](#)
- [Danmarks Meteorologiske Institut, DMI, Klimanormaler for Danmark](#)
- [Dansk Standard](#)

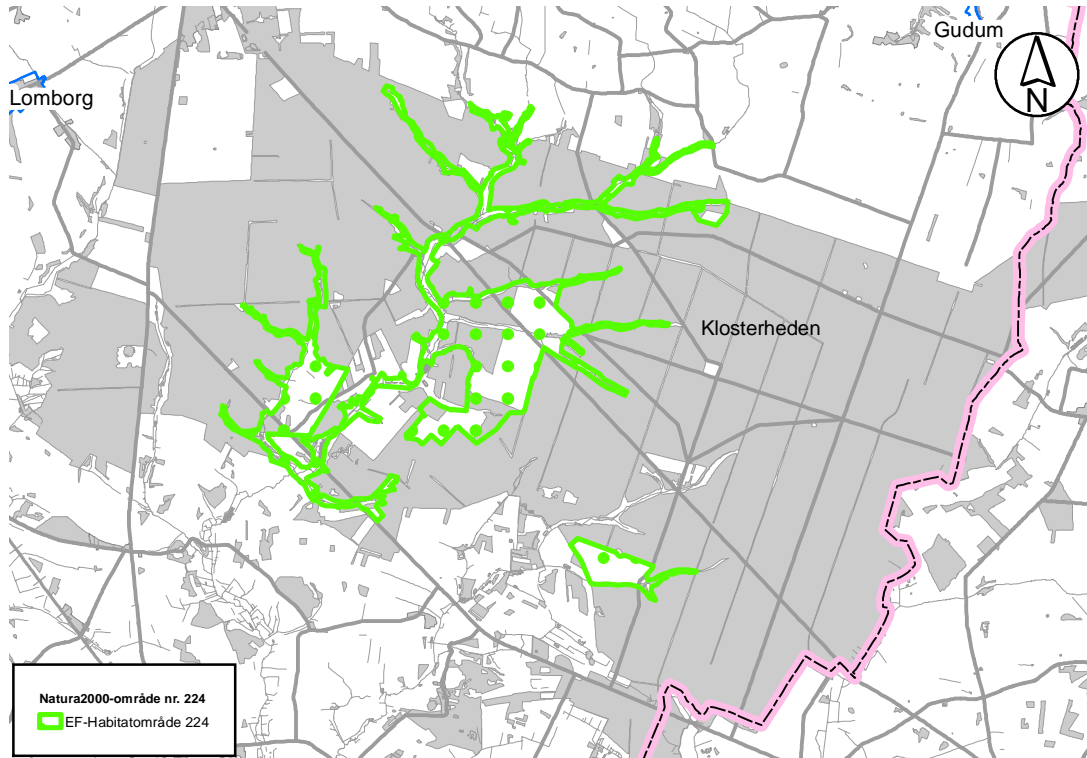
Note 1) DMI's klimanormaler for Danmark 1961-1990, Gennemsnit for hele landet (årsnedbør = 712 mm)

Note 2) DMI's klimanormaler for Danmark 1961-1990, Gennemsnit for hele landet (januar = 57 mm)

Note 3) DMI's klimanormaler for Danmark 1961-1990, Gennemsnit for hele landet (oktober=76 mm fordelt på 11 nedbørsdage)

Område nr. 224: Flynder Å og heder i Klosterhede plantage

Natura 2000-området har et areal på 563 ha (hvoraf 82 % er statsejet) og udgøres af 1 EF-habitatområde (H224).

Figur 4: Natura 2000 område nr. 224

Området er beliggende på en hedeslette, dannet under sidste istid ved aflejringer af grus og sand. Iskanten strakte sig fra Bovbjerg mod Struer, og kan ses i dag som et højdedrag 1 - 2 km nord for Klosterheden. Plantagen gennemskæres i nord-sydgående retning af Flynder Å i en ret bred ådal, men desuden findes flere mindre vandløb i smeltevandsdalene. Ca. 350 ha udgøres af hedearealer, bl.a. et stort område centralt i Klosterheden. I flere af smeltevandsdalene er der kunstigt opstemmede småsøer. Den største af disse er dannet ved opstemning af Flynder Å. Hovedparten af området er beplantet med gran, men der er også en del fyrretræ. Løvtræsbeplantningerne udgør ca. 150 ha.

I 1999 blev der udsat bævere i Flynder Å-systemet. De er nu oppe på omkring 100 individer som bygger dæmninger og fælder træer, hvilket giver området en hel særlig dynamik.

Selve Natura 2000 området er 563 ha, der hovedsagligt består af de lysåbne naturtyper og dele af Flynder Å systemet.

Naturområderne i Klosterheden er præget af beliggenheden i de store skove, som er domineret af nåletræer. De vigtigste naturtyper i området er de tidvis våde enge og hængesækkene langs vandløbene, som løber igennem plantagen. På de højere beliggende lysåbne arealer er det de store arealer med tør hede og enkelte forekomster af surt overdrev. I vandløbene vokser der vandplanter og der lever Bæklampret. Odderen har også dens daglige gang langs vandløbene. I

området ligger Rishøje Sø, som er en renvandet sø med planterne Blærerod, Kildemos og Vandspir. Desuden er der i området flere brunvandede søer og vandhuller.

En art som er værd at bemærke, og som nok kan betegnes som Klosterhedens varemærke, er den genindførte Bæver. Den tilfører området en hel ny dynamik og vil således over tid kunne ændre fordelingen imellem tidvis våd eng og vandløb/sø. Denne dynamik vurderes generelt at være meget positiv i forhold til områdets natur.

EF-habitatområde H224

I habitatområderne skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som det enkelte område er udpeget for.

Herunder er listet de specifikke naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for EF-habitatområdeområder nr. H224:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 224		
Naturtyper:	Revling-indlandsklit (2320) Lobeliesø (3110) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Vandløb (3260) Våd hede (4010) Tør hede (4030) Enekrat (5130)	Surt overdrev (6230) Tidvis våd eng (6410) Hængesæk (7140) Tørvelavning (7150) Kildevæld (7220) Skovbevokset tørvemose (91D0) Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Bæklampret (1196)	Odder (1355)

Tallet i parentes er internationale numre.

Trusler for område nr. 224

- Naturarealerne bliver for små og for isolerede pga. tilgroning, afvanding, tilplantning og opdyrkning, og der mangler spredningsmuligheder for arterne.
- Næringsstofbelastning og deraf følgende eutrofiering af arealerne. Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider laveste ende af tålegrænseintervallet¹ (5 kg N/ha/år) for alle naturtyper på udpegningsgrundlaget, hvor tålegrænserne er fastsat. Højeste ende af tålegrænseintervallet (20 kg N/ha/år) overskrides endvidere på hele eller dele af arealet med tør hede, hængesæk, tørvelavning og skovbevokset tørvemose. På de sure overdrev og kildevæld er der observeret en påvirkning fra landsbrugsdrift, da forekomsterne af disse naturtyper er smalle og ligger i direkte tilknytning til landbrugsarealer.
- Belastning med organisk stof. Flynder Å er belastet med organisk stof.
- U hensigtsmæssig hydrologi i form af dræning og grøftning udgør et problem for de våde naturtyper. Udtørring kan her betyde tilgroning med træer og græsser.

¹ Tålegrænse: Den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedstetilgængelige viden.

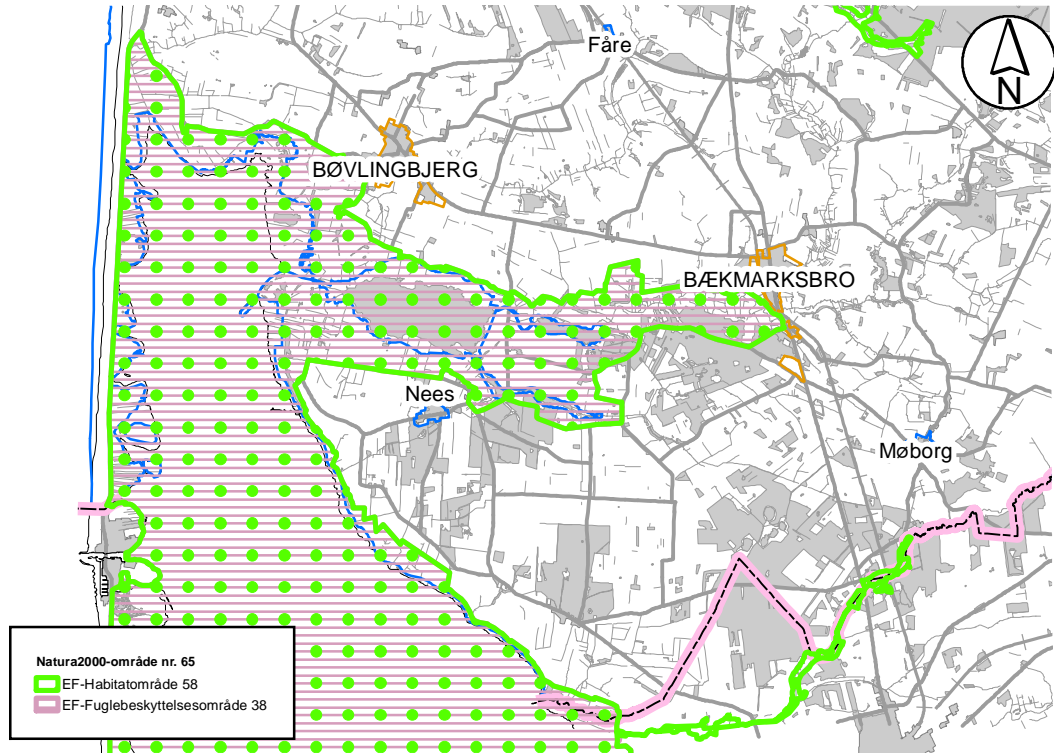
- Tilgroning med vedplanter som følge af bl.a. eutrofiering og dræning, er især et problem på tidvis våd eng og hængesæk, men også på de tørre heder er der opvækst af vedplanter. Tilgroning med græsser (især blåtop) er et problem på stort set alle hedearealerne og på nogle enkelte hængesække.
- U hensigtsmæssig drift. Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges. Desuden er der en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyperne mod bl.a. konvertering til andre træarter.
- Invasive arter i form af indførte arter af nåletræer er et problem på hederne og tidvis våd eng.

Målsætning

Naturtyperne på hederne samt vandløbene, søerne og naturtyperne i ådalene sikres en god-høj naturtilstand med god vandkvalitet og et varieret dyre- og planteliv. Områdets våde heder, artsrige sure overdrev og kildevæld prioriteres højt. Naturtyperne plejes og sikres en god-høj naturtilstand.

Område nr. 65: Nissum fjord

Natura 2000 område nr. 65 omfatter 10.967 ha (6430 ha fjord, 4.537 ha land) og udgøres af 1 EF-fuglebeskyttelsesområde (F38) samt 1 EF-habitatområde (H58).

Figur 5: Natura 2000 område nr. 65

Nissum Fjord ligger som en lavvandet brakvandslagune bag den smalle klittange, Bøvling Klit. Fjorden er opdelt i tre bassiner, Ydre Fjorde (Yder Fjord og Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog, der afviger i økologiske kår og biologi. Ved Torsminde har Nissum Fjord forbindelse til Nordsøen via en sluse. Området nord for Torsminde fremtræder i dag som en mosaik af saltpåvirkede eller ferske græsningsarealer, høslætarealer samt ubenyttede områder, der henligger med højt græs, rørskov eller strandrørsump. Langs fjordens nord- og østside findes rørsump og strandrørsump i varierende bredde hvor især tagrør og strandkogleaks indgår. Indfjorden og Felsted Kog er omgivet af udstrakte rørskove. Fjanne Grønne, syd for Torsminde, består af strandeng, strandrørsump og strandoverdrev. Om-rådet indeholder også mindre partier med klitnatur øst for Torsmindevejen hvor vejen gennemskærer nogle af de østligste klittunger af Bøvling Klit. Mere klitnatur findes forskellige steder mellem Nørre Fjand og Felsted Odde samt på Fjandø i forbindelse med gamle strandvoldsdannelse. Ved Nørre Fjand ligger også et mindre hedeareal med både våd og tør hede. Syd for Bøvlingbjerg ligger fire søer, Indfjorden, Tangsø, Byn og Søndersund omgivet af ferske enge og rørsump. De fire søer huser i danske sammenhænge en meget artsrig undervandsflora.

Området ved Nissum Fjord er udpeget for at beskytte naturværdier hvor de væsentligste er selve lagunen, de omgivende strandenge og områdets forskellige

søtyper. Endvidere er formålet at beskytte levesteder for en lang række arter, hvor de truede arter plettet rørvagtel, almindelig ryle, brushane, splitterne, dværgterne og vandranke er de vigtigste.

Hertil rummer området en række forskellige naturtyper med mere begrænset udbredelse, f. eks klitnaturtyper, vandløb, overdrev og skovnatur. Fuglebeskyttelsesområdet er udpeget for en lang række af yngle- og trækfugle.

Nissum Bredning er sårbart Natura 2000 område.

EF-habitatområde H58

I habitatområderne skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som det enkelte område er udpeget for.

Herunder er listet de specifikke naturtyper og arter der udgør udpegningsgrundlaget for EF-habitatområdeområder nr. H58:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 58		
Naturtyper:	Lagune (1150) Strandvold med enårige planter (1210) Enårig strandensvegetation (1310) Strandenq (1330) Grå/grøn klit (2130) Klithede (2140) Klitlavning (2190) Visse-indlandsklit (2310) Græs-indlandsklit (2330) Søbred med småurter (3130) Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150) Vandløb (3260) Våd hede (4010) Tør hede (4030) Surt overdrev (6230) Enekrat (5130) Tidvis våd eng (6410) Rigkær (7230) Skovbevokset tørvemose (91D0) Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	Havlampret (1095) Bæklampret (1096) Flodlampret (1099) Stavsild (1103)	Laks (1106) Odder (1355) Vandranke (1831)

Tallet i parentes er internationale numre.

EF-Fuglebeskyttelsesområde F 38

Grundlaget for disse fuglebeskyttelsesområder er fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979, der har som formål at beskytte og forbedre vilkårene for de vilde fuglearter i EU. Udpegningsarterne skal være angivet på EF-fuglebeskyttelsesdirektivet bilag 1, jf. artikel 4, stk. 1 eller artikel 4, stk. 2.

De enkelte EF-fuglebeskyttelsesområder er udpeget for at beskytte en række specifikke fuglearter samt disses levesteder (jf. udpegningsgrundlaget). Fælles for fuglearterne er, at de tilhører én af to kategorier:

1. De er truede, følsomme overfor ændringer af levesteder, sjældne eller særligt opmærksomhedskrævende på anden måde.
2. De er regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter i antal af international eller national betydning.

Udpegningsarterne for F38 er listet nedenfor:

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 38		
Fugle:	Rørdrum (A021)	Rørhøg (A080)
	Knopsvane (A036)	Plettet rørvaqtel (A119)
	Pibesvane (A037)	Klyde (A132)
	Sangsvane (A038)	Hvidbrystet præstekrave (A138)
	Kortnæbbet gås (A040)	Almindelig ryle (A149)
	Bramgås (A045)	Brushane (A151)
	Lysbuget knortegås (A047)	Lille kobbersneppe (A157)
	Pibeand (A050)	Splitterne (A191)
	Krikand (A052)	Fjordterne (A193)
	Spidsand (A054)	Havterne (A194)
	Toppet skallesluger (A069)	Dværgterne (A195)
	Stor skallesluger (A070)	

Tallene i parentes er internationale numre.

Trusler for område nr. 65 (habitat og fuglebeskyttelsesområde)

- Naturarealerne bliver for små og for isolerede pga. tilgroning, afvanding, tilplantning og opdyrkning og der mangler spredningsmuligheder for arterne.
- Næringsstofbelastning og deraf følgende eutrofiering. Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn er påvirket af næringsstoffer fra oplandet og/eller fosfor (også fra oplandet) frigivet fra søbunden. Nissum Fjords tre bassiner er påvirket af store tilledninger af næringsstoffer fra oplandet især Felsted Kog bassinet, hvor storåen har sit udløb. På grund af den øgede belastning med næringsstoffer er ålegræssets udbredelse kraftigt reduceret fra starten af 1960'erne til i dag.
- Belastning med organisk stof. Damhus Å er belastet med organisk stof.
- Miljøfarlige/forurenende stoffer. Der er konstateret forekomster af pesticider og andre stoffer som kan være problematiske i forhold til påvirkning af økosystemet i Felsted Kog og i Mellem Fjord.
- Tilgroning er både en trussel for naturtyperne og deres vegetation men også for de mange trækfugle hvis fourageringsmuligheder forringes.
- U hensigtsmæssig hydrologi. I Nissum Fjord er en slusefjord og slusepraksis har stor indflydelse på saltholdigheden og vandstanden i fjorden. I vinterhalvåret er saltholdigheden typisk meget lav grundet stor vandtilførsel fra Storåen. Saltholdighedsforholdene er afgørende for planternes udbredelse i fjorden, og store udsving kan være kritiske for planterne. Specielt strandengene er afhængige af saltvandspåvirkning, og denne naturtypes udbredelse og tilstand relaterer derfor i nogen grad til slusepraksis. Mange arter, især ynglefugle, stiller krav til vandstandsforhold, og nogle arter stiller krav til forholdsvis lav saltholdighed på ynglepladserne. Derudover er der udtørring som følge af dræning og grøftning, der udgør især en trussel mod forekomsterne af strandenge og ferske enge og påvirker dels naturtypernes tilstand samt deres kvalitet som levested og yngleplads for mange af udpegningsgrundlagets fuglearter.

- Luftbåren deposition af kvælstof overskrider laveste tålegrænse² (10 kg N/ha/år) for alle terrestriske naturtyper i området. Højeste tålegrænse (20 kg N/ha/år) er overskredet for arealer med sure overdrev, grå/grøn klit., visseindlandsklit, græs- indlandsklit, tør hede og elle- askeskov og skovbevokset tørvemose. Det samme gør sig gældende for de to sønaturtyper søbred med småurter og kransnålalge-sø (maks. 10 kg N/ha/år).
- Uhensigtsmæssig drift. Intensiv skovdrift kan medføre, at områdets meget beskedne arealer med skovnaturtyper forringes eller ødelægges.
- Invasive arter der udkonkurrerer den naturlige vegetation. Især bjerg-fyr er konstateret på flere klitnaturtyper samt på våd og tør hede.
- Fysisk påvirkning. Som en følge af nuværende og tidligere tiders reguleringer og hårdhændet vandløbsvedligeholdelse betyder, at mange af vandløbene inden for området er præget af generelt dårlige fysiske forhold. Rørdrum og i mindre grad rørhøg og plettet rørvagtel er afhængig af større forekomster af gamle rør i rørsumpen,
- Prædation fra især ræv og mink (især på de jordrugende vadefugle og terner). Skarv udgør en trussel for laksebestanden, fordi de jager smolten, når den vandrer fra Storåen til fjorden.

Målsætning

Den store kystlagune Nissum Fjord og de omgivende strandenge karakteriserer i Natura 2000-området. Herudover indgår der flere større søer som vigtige landskabslementer. Nissum Fjords tre bassiner (Yder Fjord, Mellem Fjord og Felsted Kog) og de større søer i området (Indfjorden, Tangsø, Søndersund og Byn) og vandløbene sikres god-høj naturtilstand. Dette forudsætter en god vandkvalitet. De marine områder bør have en undervandsvegetation med stor horisontal og dybde udbredelse, således at der er et godt fødegrundlag for områdets mange fugle.

Naturtyperne omkring Nissum Fjord sikres en god til høj naturtilstand. Det gælder især strandenge som arealmæssigt udgør størsteparten af den terrestriske natur. Men også områdets mindre forekomster af artsrige sure overdrev, tørre og våde heder, klitnaturtyper og rigkær sikres en god til høj naturtilstand. Arealet af våd hede øges, og der bør hvor det er muligt skabes sammenhæng mellem forekomsterne.

I området prioriteres levesteder for den nationale ansvarsart vandranke.

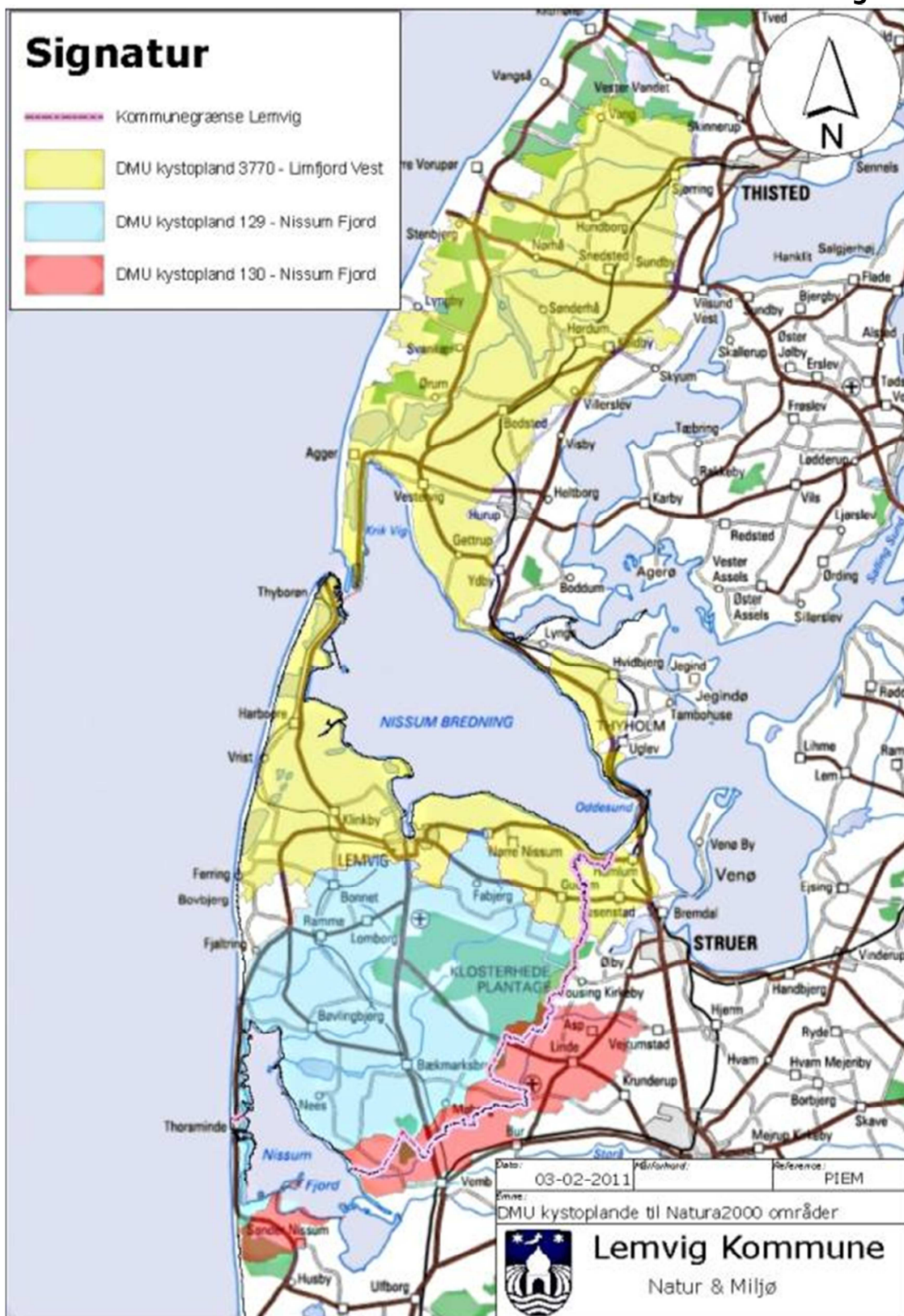
Ligeledes prioriteres levesteder for de nationale ansvarsarter knop-svane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, pibe-svane, sangsvane og spidsand samt levestederne for de nationalt truede fuglearter alm. ryle, brushane, dværgterne, plettet rørvagtel og splitterne.

Områdets laksebestand bør sikres, således at den på sigt ikke er afhængig af udsætninger.

---

² "den belastning, hvorunder væsentlige skadelige effekter på økosystemet ikke vil forventes, vurderet ud fra den bedstetilgængelige viden".

Bilag 6

Bøvling/Ydre Fjord

Ift. Jordbrugsopgørelsen fra 1998 er ca. 65 % af oplandet dyrket areal

Areal opland 30.327 ha

Dyrket opland 19.700 ha

Natura2000 område Nissum Fjord - Habitatområde nr. 58

Opland til Habitatområde nr. 58 - Flynder Å, ha	30.327
Dyrket areal i oplandet, ha	19.700
Reduktionspotentiale(jf. nitratklassekortlægning), pct.	71
Standardudvaskning fra rodzonen(jordtypeafhængig), kg N/ha/år	83
Udvaskning dyrket areal til Natura2000-området, kg N/år	474.179
Udvaskning fra øvrige opland, kg N/år	30.818
Udvaskning i alt fra opland, kg N/år	504.997

Det ansøgte

Reduktionspotentiale(jf. nitratklassekortlægning), pct.	71
Udspretningsareal, ha	81,67
Udvaskning fra rodzonen, husdyrgødning, kg N/ha/år	4
Samlede påvirkning Natura2000 området, kg N/år	94,7372
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura2000 området, pct.	0,01876